

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**TÝRÁNÍ DĚTÍ V ČESKÝCH DOMÁCNOSTECH
Z POHLEDU PSYCHOLOGIE**

Autor práce: Michaela Drhovská

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: JUDr. Jan Bouchal

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci. Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Janu Bouchalovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

DRHOVSKÁ, M. *Týrání dětí v České republice z pohledu psychologie : bakalářská práce.* České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2014. 91. s. Vedoucí práce : JUDr. Jan Bouchal.

Klíčová slova: sociálně právní úprava, týrání, zneužívání, historie problematiky, trestná činnost, psychika, duševno dítěte, sociální služby v Č. Budějovicích.

Uvedená práce vychází ze základů sociálně právní úpravy ochrany dítěte v České republice. Uvádí historii dané problematiky směřující do dnešní doby. Zaměřuje se na vznik týrání, jeho druhy a způsobované následky. Věnuje se rodičům týraných dětí i pachatelům trestné činnosti. Hodnotí následky této činnosti na duševní vývoj dítěte. Poukazuje na citové přenášení do života v dospělosti. Stručně a přehledně porovnává sociální služby v některých státech Evropy. Závěrem se věnuje nabízení sociálních služeb magistrátem České Budějovice. Bakalářská práce čerpá všechny informace z literatury, několika malých anket, zákonů České republiky a ze sdělovacích prostředků.

ABSTRACT

DRHOVSKÁ, M. *Child abuse in Czech households from the perspective of a psychologist : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2014. 91. p. Supervisor : JUDr. Jan Bouchal.

Key words: social legislative, abuse, misuse, issues history, criminal activity, psyche, child's psyche, welfare service in Ceske Budejovice.

The thesis is based on the foundation of social legislative of child's protection in the Czech Republic. The thesis presents the history of stated issues directing into contemporary days and it is focused on the origin of abuse, its types and caused consequences. The thesis pursues the parents of abused children and also the offenders of this criminal activity. It evaluates the consequences of this criminal activity on child's mental development. It points to emotional spread to adult life. The thesis compares the welfare service in some European states briefly and in a transparent way. In conclusion the thesis focuses on offering the welfare service by the authority of Ceske Budejovice. The thesis derives all information from the literature, several small surveys, Czech Acts, media.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍLA METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	11
3 Z HISTORIE TÝRÁNÍ A ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ.....	13
3.1 Týrání dětí ve Vídni v roce 1899.....	13
3.2 Trvalé objevení týrání v roce 1962	14
4 LEGISLATIVA.....	16
4.1 Zákony proti tělesnému týrání dětí	16
4.2 Sociálně právní ochrana dětí	16
4.3 Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně – právní ochraně dětí v České republice a jeho návaznosti	20
4.4 Sociální služby v České republice	22
4.5 Právní úprava sociálních služeb v některých evropských státech.....	23
5 O TÝRÁNÍ A ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ	24
5.1 Syndrom CAN	26
5.2 Týrání fyzické.....	27
5.3 Psychické a emoční týrání:	34
5.4 Týrání ekonomické	40
6 ZVLÁŠTNÍ FORMY TÝRÁNÍ A ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ.....	41
6.1 Zneužívání dítěte	42
6.2 Dětské královny krásy a jejich doživotní následky	43
6.3 Fyzická práce dětí	44
6.3.1 Přenášení povinností na dítě	45
7 ZNEUŽÍVÁNÍ SEXUÁLNÍ	46
7.1 Sexuální zneužívání v méně vyspělých zemí	49
7.2 Následky sexuálního zneužívání na dětech	50
7.3 Případy týrání a zneužívání dětí	51
7.4 Proč je nutné týrání a zneužívání zamezit	55
8 UMĚNÍ TRESTAT A ODPOUŠTĚT	57
8.1 Názor psychologa	57
8.2 Správné zacházení s tresty a odměnami	57

8.3	Odměna.....	58
9	PREVENCE A VYHLEDÁNÍ POMOCI.....	59
10	VÝZKUM.....	61
10.1	Dotazníkové šetření.....	61
ZÁVĚR		76
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ		78
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ:		80
SEZNAM PŘÍLOH		81
PŘÍLOHY		82

ÚVOD

Téma týrání dětí v českých domácnostech z pohledu psychologie jsem vybrala proto, že žiji mezi množstvím mladých lidí a mohu tak sledovat jejich životní názory chování i jednání a proto mě tato problematika zaujala. Rozhodla jsem se ji zpracovat do hloubky, abych se o tomto problému dozvěděla více. Druhým aspektem výběru tohoto tématu bylo, že je dle mého názoru opomíjené a měla by se na něj více zaměřovat pozornost.

Týrání a zneužívání dětí nesahá do daleké historie a teprve nedávno se do podvědomí společnosti dostalo jako společenský problém. Před rokem 1962 byl tento jev pro veřejnost málo známý a toto téma bylo „tabu“. Tento rok se tak stal zlomový pro objevení tohoto problému a začalo se o něm ve společnosti mluvit.

Práce se tedy zaměřuje na trvajících nežádoucích jevy ve společnosti jako je týrání, zneužívání, zanedbávání a jiné poškozování dětí a mladistvých. V dnešní době je to již společensky známý problém, ale není vždy ochota a zájem se tímto zabývat.

Týrání a zneužívání dětí v českých domácnostech upravuje zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, který byl novelizovaný k 01. _01. _ 2013 s názvem Sociálně právní ochrana dětí. Zákon zdůrazňuje práva dítěte na jeho příznivý vývoj a řádnou výchovu. Zaměřuje se hlavně na děti a mládež vedoucí zahálčivý nebo nemravný život, jsou ohroženy závislostí z požívání alkoholu nebo návykových látek a spáchaly trestný čin. Patří sem také děti tělesně či duševně týrané a zneužívané.

Na toto téma je třeba pohlížet nejen jako na společenskou problematiku, ale také jako na významný zdravotní problém. Týrání může být fyzické, psychické a sexuální a vyskytuje se po celém světě. V tomto odvětví je nutné šířit osvětu a účinně rozvíjet prevenci. Tu lze podpořit například účinným bojem se syndromem CAN, který je v práci popsán.

Je třeba si uvědomit, že děti jsou naše budoucnost. Musíme poskytovat dětem vhodnou výchovu a prostředí, jinak se poškozování dětí bude i nadále přenášet z generace na generaci.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářské práce bude zjistit, za jakých okolností nejčastěji týrání vzniká. Jaké následky týrání v jedincích zanechává. Do jaké míry lze předcházet týrání dětí. Jaké možnosti obrany mají sami děti.

Ve druhé kapitole jsem vymezila základní pojmy této problematiky a uvedla je na pravou míru.

Ve třetí kapitole se zabývá práce historií týrání a zneužívání dětí. Tuto kapitolu jsem rozčlenila na období do roku 1962 a období následující.

Čtvrtá kapitola popisuje legislativní úpravu tohoto problému. Zaměřuje se na zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně – právní ochraně dětí v České republice a jeho připravenou novelizaci č. 359/2013 Sb. o sociálně – právní ochraně dětí. Dále vymezuje jednotlivé sociální služby v České republice.

V páté kapitole je uvedeno vše o týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, zaměřuje se především na syndrom CAN a jednotlivé druhy týrání.

Daší kapitola poukazuje na zvláštní formy týrání a zneužívání dětí. Podkapitolami této kapitoly jsou fyzické práce dětí a problematika spojená s matkami, které si naplňují své dávné sny prostřednictvím svých ratolesť.

Sedmá kapitola uvádí konkrétní druhy týrání a zneužívání. Zaměřuje se na sexuální týrání a zneužívání v méně rozvinutých zemích, na různé konkrétní případy, následky a prevenci, jak tomu zamezit.

Osmá kapitola je nazvaná „Umění trestat a odpouštět“. Obsahuje názor psychologa a jak správně zacházet s tresty a odměnami.

Devátá kapitola představuje prevenci a způsob vyhledání pomoci.

Poslední kapitola je tvořena vlastním výzkumem, který proběhl pomocí dotazníkového šetření, které mělo zjistit aktuální stav týrání a zneužívání dětí v České republice a získat názor na tento problém veřejnosti.

Závěr shrnuje poznatky z celé této problematiky a uvádí, zda byly naplněny předem stanovené cíle bakalářské práce.

V této práci byly použity literární, internetové i legislativní zdroje, poznámky z přednášek z Jihočeské univerzity a informace získané z televizních dokumentů.

Byly využity metody deskripce, komparace a analýzy.

V přílohách se nachází obrázky týraných dětí, vzor dotazníku a tabulky.

2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Anorexie: nechutenství, ztráta chuti k jídlu, odmítání jídla

Bulimie : chorobně zvýšená chuť k jídlu, přejídání a následné zvracení

Sexuální zneužívání: je jakýkoliv sexuální kontakt mezi dospělým a dítětem, při kterém se mladší člověk cítí nepříjemně

Emoce: prožívání, nálady, citové vztahy, psychická činnost a chování člověka. Jsou příjemné a nepříjemné

Týrání tělesné: vzniká, pokud člověk zneužitím způsobí dítěti nějakou bolest

Zneužívání: dochází k němu tehdy, kdy člověk mající autoritu nad dítětem tuto autoritu využije k získání nějakých výhod

Psychické a emociální týrání: je takové chování, které podryvá sebedůvěru a sebevědomí dítěte¹

Psychika: je duševno člověka, souhrn jeho duševních stavů, duševních procesů a duševních vlastností

Psychologie: je vědní obor zkoumající psychické jevy, vznik a vývoj lidské psychiky, psychologické procesy, stavy a vlastnosti, jejich vnější projevy (chování, činnosti) a vztahy jedince k jeho okolí

Psychoterapie: léčba psychických a tělesných poruch pomocí řečí, gesty a jiným významným chováním

Odměna: motivační pobídka, událost či věc přinášející radost a uspokojení²

Teenager: (anglické) označení mládeže mezi 13 a 19 lety

Trest: negativní hodnocení nějakého činu, chování a názoru tzv. negativní stimul

Separace: odloučení nebo osamostatnění z něčeho a od něčeho³

¹ Kolektiv autorů. *Ilustrovaná encyklopedie*. 1. Vyd. Praha : Encyklopedický dům, 1995. 6,40,46,53,58,176,320, s. ISBN 80-901647-4-9.

² Kolektiv autorů. *Ilustrovaná encyklopedie*. 2. Vyd. Praha : Encyklopedický dům, 1995. 369,511 s. ISBN 80-901647-5-7.

³ Kolektiv autorů. *Ilustrovaná encyklopedie*. 3. Vyd. Praha : Encyklopedický dům, 1995. 108,266,306 s. ISBN 80-901647-6-5.

Psychická deprivace: stav vzniklý u dítěte, které má pocit, že není rodiči milováno, i když je zahrnováno dárky a hezkými slovy. Cítí, že v rodině není něco v pořádku⁴

Zanedbávání: je stav, kdy nejsou správně uspokojovány potřeby dítěte

Syndrom CAN: poškození fyzického a psychického vývoje dítěte⁵

Sociální služby: služby pro pomoc sociálně slabým občanům

Sociální programy: konkrétní formy práce s občany⁶

⁴ MATĚJÍČEK, Z. *Počátky našeho duševního života*. Olomouc : PYRAMIDA., 1986. 8 s. č. 505-21-825.

⁵ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 9,24 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

⁶ MATOUŠEK, O. *Sociální služby*. Praha : PORTAL s. r. o. , 2000. 183 s. ISBN 978-80-7376-310-9.

3 Z HISTORIE TÝRÁNÍ A ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ

Historikové vědí málo o vztazích mezi rodiči a dětmi v dřívějších dobách. A ještě méně znají historii týrání a zneužívání, kterými děti trpí. Minulá století nám totiž zanechala příliš málo svědectví, než abychom si mohli tuto skutečnost představit. Týrání a zneužívání dětí bylo vždy striktně soukromou rodinnou záležitostí, která se jako veřejně společenské zlo neuznávala.

Teprve nedávno se týrání a zneužívání dětí, tak jak je známe my – zneužívání dětí rodiči přímo doma – dostalo do podvědomí veřejnosti a široce se rozšířilo jako běžný lékařský a sociologický syndrom. Před rokem 1962 byl tento jev málo známý a téměř neuvěřitelný. Je ale historicky zajímavé, že týrání a zneužívání dětí bylo vneseno na světlo již v roce 1899 a později se opět ponořilo do temnoty. Na jeho opětovné objevení se čekalo delší dobu. Vídeňský případ nám poskytuje neobyčejný obrázek toho, jak bylo týrání a zneužívání dětí vnímáno a interpretováno v době, která dosud nepřijala základní pojetí tohoto fenoménu.⁷

3.1 Týrání dětí ve Vídni v roce 1899

V tomto roce začal vídeňský soud projednávat dva případy týrání a zneužívání dětí, které byly známy jako zatím nejotřesnější. Jeden z nich byl nazván: „Případ Kučera“. Po tři dny byla soudní síň obklopena rozvášněným davem a jízdni policie musela držet zástupy lidí venku, neboť uvnitř již nebylo místo. Vídeňské novinářky líčily a popisovaly situaci na mnoha stránkách. Vídeň byla posedlá nesnesitelně příšerným případem týrání a vraždy dítěte.

Rudolf Kučera byl poštovní úředník, státní zaměstnanec, ctihodný člen střední třídy. Vídeňské noviny přímo jásaly nad skutečností, že obvinění rodiče náleží k „takzvaným lepším kruhům“. Kučera byl vdovec se sedmi dětmi. Znovu se oženil a macecha, nyní Marie Kučerová, si do domu přivedla ještě svého syna. Případ mě zaujal i proto, že Marie Kučerová pocházela z Českých Budějovic.

Před soudem sebevědomá macecha ubezpečovala porotu slovy: „Mohu jen s čistým svědomím říci, že si nejsem vědoma toho, že bych dělala cokoli špatného“.

⁷ WOLFF, L. *Týrání a zneužívání dětí ve Vídni v době Freuda*. Praha : TRITON, 2007. 12-13 s. ISBN 978-80-7254-869-9.

Tisk napsal, že se bránila jako lvice či tygřice. Děti Kučerových dostaly prostor pro mnohem ucelenější výpověď o situaci, která v rodině panovala. Marie Kučerová soudu zopakovala „Bila jsem děti, ale netýrala jsem je, jen jsem je ukázněvala. Děti byly totálně zpuštělé, neposlušné a velmi zkažené. Vše jsem dělala pro jejich prospěch, pro jejich převychování“.

Tato výchova byla tak důkladná, že jedenáctiletá Anička do roka zemřela. Podle vyjádření lékařů měla zlomeniny, odřeniny, pohmožděniny a konečně byla udušená. I ostatní děti nesly viditelné známky tělesného týrání.

Morální povaha dětí se v soudní síni dlouho a hojně diskutovala. Lékařský posudek a stav dětských těl byl faktem, o němž se odborníci v žádném případě nepřeli. Jejich rány a zranění byly popsány do strašlivých podrobností. Když soudní lékař předložil pitevní zprávu Aničky, která obsahovala seznam jejích poranění, bylo dokázáno, že příčinou smrti bylo jednoznačně celkové týrání.

Po rozsáhlé zprávě čtení obvinění u soudu Kučerová prohlásila: „Mohu s čistým svědomím říci, že si nejsem vědoma toho, že bych dělala něco špatného a za vinnou se nepovažuji“.

Tři dny byly projednávány skutky týrání a zneužívání dětí v této rodině. Byl slyšen otec, děti, sousedé i znalci. Třetí den se Kučerová snažila přenést svou zodpovědnost na všechny ostatní známé osoby. Neuspěla. Rozsudek zněl pro otce nevinnen a osvobozen, pro Kučerovou trest smrti.⁸

3.2 Trvalé objevení týrání v roce 1962

Opravdové a trvalé objevení týrání a zneužívání dětí bylo docela nedávné a to v roce 1962. V té době vídeňské listy otiskly článek pod názvem „Syndrom zbitého dítěte“, který pojednával o případech ve Vídni v roce 1899. To představovalo revoluční změnu ve veřejném povědomí, počátek skutečného uznání, že týrání dětí je vážný sociální problém, signál pro nejnaléhavější sociální, psychickou, lékařskou a právní pozornost. Pro svět, v němž většina lidí sotva o týrání dětí uvažuje, natož aby věřila, že existuje jako rozšířený jev, byl „Syndrom zbitého dítěte“ jakýmsi překvapivým

⁸ WOLFF, L. *Týrání a zneužívání dětí ve Vídni v době Freuda*. Praha : TRITON, 2007. 144-162 s. ISBN 978-80-7254-869-9.

zjevením. Otázky, které to vyvolalo, jsou dosud bolestivé a nevyřešila je ani pozdější generace.

Příčina, proč týrání a zneužívání dětí zůstalo tak dlouho neuznané, byla v tom, že samotní rodiče učinili tu příčinu za pohoršlivou a nepředstavitelnou. Samotná myšlenka na týrání nemohla existovat do té doby, dokud děti byly považovány za vlastní majetek svých rodičů. Tedy za někoho, kdo je bez odvolání podřízen rodičovské disciplíně. Na vše se pohlíželo jako na uplatňování legitimních práv rodičů pro moc a trest. To, že pojem sám byl tak problematický, nejednoznačný a neuznávaný zapříčinilo, že bylo těžké pokusit se studovat povahu a význam týrání dětí v minulém století.⁹

⁹ WOLFF, L. *Týrání a zneužívání dětí ve Vídni v době Freuda*. Praha : TRITON, 2007. 74-76 s. ISBN 978-80-7254-869-9.

4 LEGISLATIVA

4.1 Zákony proti tělesnému týrání dětí

V našich zemích byly již za Rakouska (v 19. a 20. století) a později v Československu zavedeny poprvé zákony na ochranu dětí proti týrání. Byly to však zákony roztržité, málo využívané, protože vyhledávání ohrožených dětí bylo nedůsledné. Svoji nedobrou roli sehrávali i lékaři, kteří se s ošetřováním týraných dětí setkávali. Často se spokojovali vysvětlením od rodičů, že si dítě zranění způsobila samo nepozorností či rozíveností. A pokud zhmoždění tělíčka dítěte a tržné rány byly jasně způsobeny bitím, pokládalo se tělesné trestání za obvyklé a přirozené právo rodičů.

Mezi rizikové skupiny, které týrají děti, patří mladí rodiče osobnostně nezralí, lidé impulzivní a lidé s nízkou společenskou tolerancí. Nejčastěji a také nejvážněji jsou tělesným týráním ohroženy děti velmi malé – v prvním a druhém roce života. Z takto týraných dětí jich mnoho na následky týrání či krutého zacházení umírá. Které přežijí, tak více než 50 % jich zůstává celoživotně tělesně, smyslově, mentálně nebo kombinovaně postiženo.¹⁰

4.2 Sociálně právní ochrana dětí

Pod tímto pojmem se rozumí ta část veřejného práva v ČR, které je uvedeno v mnoha zákonech a je potvrzeno a doplněno mezinárodními dokumenty. Uvádí se v nich důležité principy ochrany dítěte, na kterých je celá sociálně – právní ochrana dětí postavena.

Zákon č. 359/2013 Sb. o sociálně – právní ochraně dětí

V naší republice závazně řeší tuto problematiku novela č. 359/2013 Sb. o sociálně – právní ochraně dětí. Určuje způsoby ochrany dítěte na území České republiky ve všech fázích života.

Podle tohoto zákona se jedná zejména o:

- a) ochranu práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu
- b) ochranu oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění

¹⁰ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 12 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

c) působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny

d) zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní rodině.¹¹

Pro účely tohoto zákona se dítětem rozumí nezletilá osoba.

Sociálně - právní ochrana se poskytuje dítěti, které na území České republiky

a) má trvalý pobyt

b) jako cizinec má na území České republiky povolen trvalý pobyt, nebo je zde hlášen k pobytu po dobu nejméně devadesáti dnů

c) podalo návrh na zahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany

d) je oprávněno zde trvale pobývat

e) pobývá zde s rodičem, který podal žádost k udělení oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území České republiky.¹²

Sociálně – právní ochrana se zaměřuje zejména na děti

a) jejich rodiče

- zemřeli

- neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti

- nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské zodpovědnosti

b) které byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy

c) které vedou zahálčivý nebo nemravný život, zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo jiné návykové látky, jsou ohroženy závislostí, živí se prostitucí, spáchaly trestný čin, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky a jinak ohrožují občanské soužití

d) které se opakovaně dopouštějí útěků od rodičů

e) na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, lidskou důstojnost, mravní vývoj, nebo je podezření ze spáchání těchto činů

f) které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči¹³

¹¹ ČESKO. Zákon č. 359/2013 Sb., o sociálně-právní ochraně dítěte. částka 1

¹² ČESKO. Zákon č. 359/2013 Sb., o sociálně-právní ochraně dítěte. částka 2

¹³ ČESKO. Zákon č. 359/2013 Sb., o sociálně-právní ochraně dítěte. částka 6

Každý občan je oprávněn upozornit orgán sociálně – právní ochrany na porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti na skutečnost, že rodiče nemohou plnit povinnosti vyplývající z rodičovské zodpovědnosti.¹⁴

Nastane-li situace, která ohrožuje řádnou výchovu a příznivý vývoj dítěte, kterou rodiče nemohou sami řešit, musí orgány sociálně – právní ochrany dětí učinit příslušná opatření.¹⁵

Zákon pamatuje také na takové situace, kdy by jejich působením mohlo být dítě negativně poškozeno na svých zájmech, pokud tyto situace trvají delší dobu a jsou takové velké intenzity, že by mohly nepříznivě ovlivnit správnou výchovu dítěte.¹⁶

Ochrana dítěte

Každé dítě musí být chráněno společností před týráním, zneužíváním, psychickým násilím, také před zanedbáváním a vykořisťováním. Nesmí být omezováno ve svém právu na řádnou výchovu od rodičů, na spokojený život v rodině a ve společnosti. Má právo na svobodu myšlení, vzdělání, výběr zaměstnání a případně i na svobodu náboženského vyznání.

Blaho dítěte

„Prvotním hlediskem sociálně – právní ochrany dětí je zájem o blaho dítěte, který musí být základním hlediskem při jakékoliv činnosti týkající se dětí. Zájem dítěte je však třeba posuzovat nejen z hlediska momentální citové orientace dítěte, ale zejména z hlediska jeho dlouhodobého zdravého psychického vývoje. Zájem dítěte je třeba sledovat i v případech, kdy lze předpokládat, že mohou nastat výchovné či jiné problémy. Třeba když v rodině v minulosti docházelo k trestné činnosti starších sourozenců“.

Sirotkům nebo dětem, kde se rodiče vyhýbají plnění svých rodičovských povinností, o děti se špatně starají a nechávají jejich výchově volný průchod, musí být příslušnými orgány věnována zvýšená péče. Stejně tak je to u dětí, které byly rodičům odebrány a svěřeny do výchovy náhradní rodině. Řádně a pravidelně musí být kontrolována jejich výchova, duševní růst a sociální návyky. Zde velmi pomáhá spojení

¹⁴ ČESKO. Zákon č. 359/2013 Sb., o sociálně-právní ochraně dítěte. částka 7

¹⁵ ČESKO. Zákon č. 359/2013 Sb., o sociálně-právní ochraně dítěte. částka 9a

¹⁶ VARVAŘOVSKÝ, P., et al. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv*. Brno : Kancelář veřejného ochránce práv. 14 s. ISBN 978-80-7357-682-0.

sociálního pracovníka se školou. To proto, aby nedocházelo k zanedbávání školní docházky, k malým i větším kázeňským přestupkům jak vůči spolužákům nebo i učitelům. Tyto špatné návyky mohou v budoucnu přerůst do nevhodného až urážlivého chování a jednání ke starším občanům v dalším životě.¹⁷

Dohled na dítě

Soustavnou a pravidelnou ochranu a dohled vyžadují rovněž děti, které z různého důvodu utíkají od svých rodičů, od náhradních rodičů a v nejhorším případě i z ústavů sociální péče. Že se tak děje, svědčí i některé zprávy ze sdělovacích prostředků. Stejně tak je třeba sledovat děti, které jsou, nebo dříve byly svědky násilí doma mezi rodiči nebo mezi svými sourozenci. Preventivní dohled potřebují děti, které utrpěly újmu na zdraví spáchaným na ně trestným činem, byl ohrožen jejich život, mravní vývoj a lidská důstojnost.¹⁸

Úmluva o právech dítěte

Tato mezinárodní úmluva o právech dítěte byla Federálním shromážděním ČR přijata dne 30. září 1990 a je vedena ve sbírce zákonů pod číslem 104/1991 Sb.

„Úmluva hovoří o uznání přirozené důstojnosti a rovných práv dítěte. Dítětem se pro účely této smlouvy rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let.¹⁹

Státy, které Úmluvu podepsaly, se zavazují respektovat a zabezpečit dětem práva stanovená touto Úmluvou bez jakékoli diskriminace podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, původu, tělesné a duševní nezpůsobilosti, rodu a jiného postavení dítěte nebo jeho rodičů.“²⁰

Dále tato Úmluva říká, že zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať je uskutečňována veřejnými či soukromými zařízeními.

¹⁷ VARVAŘOVSKÝ, P., et al. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv*. Brno : Kancelář veřejného ochránce práv. 17 s. ISBN 978-80-7357-682-0.

¹⁸ VARVAŘOVSKÝ, P., et al. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv*. Brno : Kancelář veřejného ochránce práv. 15 s. ISBN 978-80-7357-682-0.

¹⁹ ČESKO. Sdělení č. 104 ze dne 8. dubna 1991 o sjednání úmluvy o právech dítěte. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 1, 503 s. ISSN 1210-0005. Dostupné z WWW:http://www.sagit.cz/pages/uz.asp?tema_id=18&cd=49&typ=r&det=78&levelid=691345.

²⁰ ČESKO. Sdělení č. 104 ze dne 8. dubna 1991 o sjednání úmluvy o právech dítěte. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 2, 503 s. ISSN 1210-0005. Dostupné z WWW:http://www.sagit.cz/pages/uz.asp?tema_id=18&cd=49&typ=r&det=78&levelid=691345.

Důležité body této Úmluvy

- „státy zavádějí pro všechny děti bezplatné a povinné základní vzdělání a podporují rozvoj dalšího vzdělávání podle schopnosti dítěte
- výchova dítěte má směřovat k rozvoji osobnosti, jeho nadání, rozumovým a fyzickým schopnostem, úcty k rodině dítěte, vlastní kultuře a národním hodnotám země kde žije
- stát zabezpečuje právo dětí na odpočinek, na účast v kulturním a uměleckém životě podle jeho možností
- stát se zavazuje chránit dítě před všemi formami vykořisťování a sexuálního zneužívání

Povinnost státu

- a) svádění nebo donucování dětí k nezákonné sexuální činnosti
 - b) využívat děti k prostituci za účelem finančního obohacení
 - c) využívat děti k výrobě pornografie a její rozšiřování
- dítě zbavené svého rodinného prostředí má právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytnutou státem
 - rodina dítěte musí mít nárok na potřebnou ochranu a takovou pomoc, aby mohla ve společnosti plnit svou úlohu při růstu a výchově dětí²¹

4.3 Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně – právní ochraně dětí v České republice a jeho návaznosti

Nejvyšším orgánem pro sociálně – právní ochranu dětí (dále SPOD) je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

To zřizuje Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí se sídlem v Brně.

Dále SPOD zajišťují:

- obce III. typu (dříve okresní úřad)

²¹ ČESKO. Sdělení č. 104 ze dne 8. dubna 1991 o sjednání úmluvy o právech dítěte. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, 502-512 s. ISSN 1210-0005. Dostupné z WWW: http://www.sagit.cz/pages/uz.asp?tema_id=18&cd=49&typ=r&det=78&levelid=691345.

- obce II. typu
- další právnické a fyzické osoby, jsou – li výkonem SPOD pověřeny²²

Odbor sociálních věcí magistrátu města České Budějovice

Svým oddělením SPOD zabezpečuje a zaměřuje se na děti:

- jejichž rodiče neplní své povinnosti
- na nichž byl spáchán trestný čin
- u kterých je omezena zodpovědnost rodičů
- které jsou v náročných životních situacích a mají výchovné problémy
- provádějí trestnou činnost, záškořáctví, mají špatné vychování

Krajský úřad Jihočeského kraje svým oddělením SPOD

- Rozhoduje v odvolání
- Vyřizuje stížnosti
- Kontroluje a zajišťuje metodické vedení
- Realizuje projekty

Neziskové organizace zajišťující Služby sociální prevence

- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež ohrožených společensky nežádoucími jevy
- služby pro dítě, kdy je ohrožen jeho vývoj a je v krizové situaci

V České republice jsou i nestátní organizace mající zařízení pro děti, které vyžadují okamžitou pomoc např. K lokánek Fondu ohrožených dětí.

Dále jsou to pro matky a děti Azylové domy. To v případech, kdy otec dítě týral, ohrožoval a jeho chování mělo nepříznivý vliv na bezpečnost dítěte a na jeho výchovu.

²² ČESKO. Sdělení č. 104 ze dne 8. dubna 1991 o sjednání úmluvy o právech dítěte. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 22, 502-503 s. ISSN 1210-0005. Dostupné z WWW: http://www.sagit.cz/pages/uz.asp?tema_id=18&cd=49&typ=r&det=78&levelid=691345.

V některých městech jsou nestátními organizacemi poskytovány psychoterapeutické pomoci dětských obětem nevhodného zacházení.

Poskytovatelé sociálních služeb pro děti v Českých Budějovicích

Krizové centrum pro děti a rodinu – které poskytuje komplexní péči o týrané a zneužívané děti.

Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy – je zaměřené na řešení psychických problémů a na pomoc u domácího násilí.

- Theia – pomoc v krizi – poskytuje pomoc osobám v krizi a obětem domácího násilí, osobám zneužívaným, dětem a mládeži od 6 do 26 let, poskytuje služby předškolákům a dětem v 1. a 2. třídě, má programy na téma násilí, šikana, výtržnictví a domácí násilí
- Tempera – poskytuje služby pro děti a mládež v obtížných životních situacích
- Fond ohrožených dětí – poskytuje sociálně – právní ochranu dětem
- Středisko výchovné péče – to je školské zařízení – pro děti s negativními jevy ve vývoji, pomoc při šikaně dětí apod.²³

4.4 Sociální služby v České republice

Sociální služby jsou u nás poskytovány lidem společensky znevýhodněným s cílem zlepšit kvalitu jejich života, případně je v maximální možné míře do společnosti začlenit a chránit je před možnými riziky. Jsou zařazeny do systému sociální pomoci.

Sociální programy jsou konkrétní formy práce s klienty sociálních služeb např. Programy pro osoby týrané a zneužívané v dětství.

Sociální služby se ve své podstatě v historii státu nemění. Jsou stále motivované snahou pomoci chudým, sociálně slabým, týraným a zneužívaným dětem a mladistvým.²⁴

²³ Průvodce sociální oblastí města České Budějovice [online]. [cit. 2014-02-03].

Dostupné z WWW: <<http://rpss.c-budejovice.cz/cz/stranky/uvod.aspx>>.

²⁴ MATOUŠEK, O. *Sociální služby*. Praha : PORTÁL s. r. o. , 2000. 9-17 s. ISBN 978-80-7376-310-9.

4.5 Právní úprava sociálních služeb v některých evropských státech

Anglosaský model – ve Velké Británii

Zákon zde upravuje dávky a služby pro ty, kdo péči potřebují a pro ty, kdo o něj pečují. Sociální péče jak pro staré lidi, tak pro děti, včetně všech sociálních služeb je v kompetenci místních veřejných samospráv a je financována ze státního rozpočtu.

Skandinávský model – Dánsko

Sociální služby jsou, mimo další, orientovány na podporu rodiny a dítěte, ale jsou otevřeny pro všechny potřebné obyvatele. Služby jsou financovány ze státního rozpočtu a jejich příjemce si přispívá na jejich úhradu. Tento systém se liší od Velké Británie v tom, že britský systém garantuje lidem minimum, kdežto ve skandinávských zemích zabezpečuje občany ve všech fázích života. Země, které využívají tento model, jsou na špici světového vývoje v oblasti sociálních služeb.

Korporativní model – Německo

V Německu se v oblasti sociálních služeb na straně poskytovatele podílí veřejný i soukromý sektor. Veřejní poskytovatelé jsou spolkové země, města, kraje a obce. Celý systém je však složitější a má mnoho dalších nestátních poskytovatelů služeb a pomoci.

Vzájemnostní model – Francie

V této zemi byla sociální politika tradičně směřována na malé děti, resp. na podporu rodin s dětmi. Vlastní poskytování služeb zajišťují obce, konkrétně centra sociální činnosti. Starosta, jenž má pravomoc dohlížet na řešení naléhavých případů, může nařídit, aby byly osobě v tísní poskytnuty nezbytné finanční prostředky, ústavní péče, ošetření nebo přímo pomoc v její domácnosti.²⁵

Viz. Příloha č. V – Tabulka sociálních služeb ve vybraných zemích

²⁵ MATOUŠEK, O. *Sociální služby*. Praha : PORTÁL s. r. o. , 2000. 9-17 s. ISBN 978-80-7376-310-9.

5 O TÝRÁNÍ A ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ

V roce 1968 byla v Anglii vydána malá knížka s názvem *O týrání a zneužívání*. V překladu u nás potom vyšla v roce 1996. Teprve z ní se mohla široká veřejnost dozvědět o závažném společenském problému, který nebyl dříve příliš vnímán. Bylo to tělesné a duševní týrání dítěte a mladistvých, jejich sexuální zneužívání a zanedbávání.

Kniha uvádí, že při tom docházelo někdy i ke smrti poškozovaného. Největší počet úmrtí z tohoto důvodu byl zaznamenán u velice malých a předškolních dětí.

Čím více roste věk dětí, tím se počet týraných a zneužívaných zvyšuje. Nejvíce jsou terčem tělesného i duševního týrání chlapci a dívky ve věku od 13 do 19 roků. Pozitivním se může jevit skutečnost, že i když je u nich týrání častější, jeho následky jsou méně vážné než u malých dětí.

U malých dětí dochází k vážnému týrání asi ve 40 % případů proti pouhým 3 % vážně zneužitých mladistvých. Samozřejmě, že tyto údaje se velmi mění podle různých kritérií.

Společnosti trvalo velmi dlouho, než začala v plném rozsahu řešit a vnímat fyzické týrání u dětí a mládeže. Ještě delší dobu se srovnávala se skutečností, že sexuální zneužívání dívek je dalším a častým problémem naší mládeže.²⁶

Za týrání a zneužívání dětí se považuje jakékoliv nevhodné, vědomé i nevědomé jednání rodiče, vychovatele či jiné osoby vůči dítěti, které je ve společnosti nepřijatelné a odmítané. Toto jednání poškozuje tělesný, duševní a společenský vývoj dítěte a může mu způsobit i smrt.²⁷

Údaje o týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětech jsou v ČR dosud značně rozdílné. Statistické údaje o počtu týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí nelze dohledat pro absenci statistického sledování takových údajů u příslušných orgánů a organizací, jako jsou policie, krizová centra, soudy a sociální odbory. Podle zprávy z TV ze dne 20. _ 11. _ 2011 bylo u nás za rok 2009 odhaleno celkem 4875 týraných zneužívaných a zanedbávaných dětí. Podle zveřejněného odhadu p. Vodičkové z Fondu

²⁶ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 8-9 s. ISBN 80-7106-194-8.

²⁷ DUNOVSKÝ, J. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. Vyd. Praha : GRADA PUBLISHING., 1995. 245s. ISBN 80 – 7169 – 192 – 5.

ohrožených dětí je to ročně v celé ČR kolem 40_000 dětí“.²⁸
Jiný údaj říká, že je to dnes přibližně 1 až 2 % dětí.²⁹

Problém je ve skutečnosti, že mezi přijatelnou mírou tělesného týrání a trestání je ve společnosti daná neurčitá a snadno překročitelná hranice, která souvisí s individuálním výkladem každé jednotlivé osoby.³⁰

Viz. Příloha č. I – Formy a projevy syndromu CAN

Týrání u nás

Problémy s týráním a zneužíváním malých dětí, školáků a dospívající mládeže byl znám ve světě dávno před námi. Tyto problémy byly i u nás v tehdejší Československé socialistické republice – tedy před rokem 1989. Jenomže tehdy vládní představitelé nedovolovali, aby rozhlas, tisk či televize o těchto případech veřejně mluvila jako dnes. Vedlo to k tomu, že různé závažné případy poškozování dětí či mládeže byly tiše šířeny ústně, různě zkreslovány, bez konkrétních opatření od státu k zabránění jejich opakování.

Naopak, lidem bylo opakovaně všemi možnými prostředky zdůrazňováno, že u nás je budovaná socialistická společnost, kde žádné negativní vlivy na děti a mládež nejsou. Samozřejmě to nebyla pravda a stejně jako jinde ve světě některé děti v rodině trpěly, mládež byla zneužívána a dívky obtěžovány i znásilňovány.³¹

Mladí delikventi

Podle dřívějších průzkumů uvedených v knize O týrání a zneužívání bylo asi 97 % současných mladých delikventů v dětství zneužíváno. U mladistvých vězňů je to asi 80 % zneužívaných v dětství. Není důvod si myslet, že dnes se u nás situace nějak výrazně liší od uvedených průzkumů. To ovšem neznamená, že by člověk, kterého

²⁸ BAUDYŠOVÁ, Z. Interwiev. In *Studio ČTI*. TV, ČT1, 21. listopadu 2011, 19:00.
Tři roky osahával nezletilé. Českobudějovický deník. České Budějovice : VLTAVA-LABE-PRESS, 2012, č. 20.

²⁹ O týrání. In *Fond ohrožených dětí*. [online]. [2014-03-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.fod.cz/tyrani.htm>>.

³⁰ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 9-11 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

³¹ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 9 s. ISBN 80-7106-194-8.

v mládí někdo bil, musel nutně skončit ve vězení. Dává to však určitou představu, jak vážné a bolestné mohou být následky týrání v dětství.³²

V dospělosti se mohou lidé, kteří v mládí prožívali týrání a zneužívání ocitnout v různých nepříjemných situacích. Nejsou třeba schopni vydržet u soustavné práce, mohou být apatičtí k okolnímu dění, zamklí a uzavření do sebe. Vzdává v nich pocit, že nemohou ovlivnit důležité potřeby svého života. Tento pocit jim ztěžuje přistupovat k životu s elánem, nadšením a životní energií. Vede to u nich k postoji „mouchy snězte si mě“. Dospívající může mít pocit izolace od okolního světa a to se s ním přenáší i do dospělosti.

U mladých delikventů mohou vzniknout problémy se závislostí na různých omamných látkách, také v přijímání potravy, v sebepoškozování, v riskantních jednáních a v chování. Někdy jsou to i myšlenky na sebevraždu a nakonec mohou v sebevraždě vidět jediný způsob, jak svému utrpení zabránit. A tím více vstupuje do popředí nutnost soustavného řešení tohoto problému.³³

5.1 Syndrom CAN

Syndrom CAN (child abuse and neglect) je dnes obvykle definován jako poškození fyzického, psychického nebo sociálního stavu a vývoje dítěte. Vzniká v důsledku jakéhokoliv nenáhodného i náhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby, které je v dané společnosti a kultuře hodnoceno jako nepřijatelné. Příznaky CAN vznikají, jako následek aktivního ubližování dítěti anebo poskytování mu nedostatečné péče. Pojem CAN se vztahuje na všechny základní formy ohrožení dítěte prostředím. Tyto formy jsou velmi rozmanité a velmi často se mezi sebou navzájem kombinují.³⁴

Hlavní faktory, které ohrožují psychický vývoj člověka, můžeme rozdělit na dvě často se vzájemně překrývající skupiny. V první skupině jsou rizika působící již na plod a na dítě brzy po narození (rizika genetická, infekční, toxická, úrazy a jiná). Ve druhé skupině to jsou obvykle případy vznikající z nepříznivých podmínek výchovných, špatné prostředí a postoj okolí k malému dítěti.

³² MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 8 s. ISBN 80-7106-194-8.

³³ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 93-94 s. ISBN 80-7106-194-8.

³⁴ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 9-11 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

Neadekvátní péče o dítě má celou řadu forem, přechody mezi nimi jsou přitom plynulé a všechny typy špatného zacházení s dětmi (týrání, zneužívání a zanedbávání) se velmi často vyskytují současně.³⁵

Aby byl cyklus syndromu CAN vyloučen nebo alespoň částečně omezen, hraje zde svou úlohu důslednost ve výchově dítěte.³⁶

Viz. Příloha č. II - Nositelé přímé traumatizace dítěte podle vztahu k dítěti a formě syndromu CAN

5.2 Týrání fyzické

Také násilí je činnost, která vznikne ze situace, kdy jeden člen z rodiny požaduje, aby ostatní činili podle něho, a vyvíjí na ně různé tlaky, aby tak činili. Podle zdravotní komise Rady Evropy je tělesné týrání dětí definováno jako tělesné ublížení dítěti nebo vědomé odmítnutí zabránit takovému ublížení. Při každém takovém tělesném týrání jde ještě o psychickou bolest způsobovanou týrané osobě.

Toto tělesné týrání (násilí) může být domácí – skryté, buď mezi manželi, sourozenci nebo na dítěti. Dále hovoříme o týrání svěřené osoby, starých a bezmocných občanů, osob s tělesným či duševním postižením, týrání rasové, náboženské nebo politické.

K tělesnému týrání docházelo ve společnosti vždycky. Již v dávné minulosti byly udělovány kruté tresty hraničící až s ohrožením života týrané osoby. Byly často považovány a pokládány za oprávněný a nezbytný výchovný prostředek.³⁷

Viz. Příloha č. VII – Fyzické týrání (podlitiny v obličeji)

Charakter fyzického týrání

- je to jakýkoliv tělesný kontakt, který na těle druhé osoby zanechává podlitiny, škrábance či zlomeniny

³⁵ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 10 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

³⁶ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 120 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

³⁷ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 6-35 s. ISBN 80-7106-194-8.

- bitím pěstmi, jinými předměty, zbraněmi, řemeny, rákoskou, holí, klackem, pohrabáčkem. Po takovém týrání zůstávají jizvy podlitiny a modřiny po celém těle. Může následovat hospitalizace, celková oslabenost, poškození mozku, fyzické následky a v nejhorším případě i smrt.
- zjevné popáleniny a opařeniny od horké vody, kyseliny, louhu nebo rozpáleného tuku
- neúměrné třesení nebo házení s malým dítětem
- škrcení či dušení dítěte při pláči třeba přitisknutým polštářkem na hlavu
- smýkání dítětem proti stěně, nábytku či ze schodů a jeho srážení k zemi
- nutit dítě sedět či stát v nepohodlné pozici na jednom místě např. v tmavé místnosti, šatně a tam, kde to v něm vzbuzuje strach a úzkost
- svazování a připoutávání dítěte
- odepírat dítěti za trest stravu a spánek
- nechávat dítě za trest v mrazu, zimě, dešti či studené vodě
- patří sem i ubližování sami sobě působením řezných ran nebo pálením
- ponechání malých dětí bez dozoru a zajištění dospělého aby je hlídal

Představa dětí, že by se měly zlobit na týrající rodiče, je vede k tomu, že raději obrátí svůj hněv proti sobě.

Některá uvedená jednání mohou být dítěti ukládána jako trest. Jiná mohou působit dojem, že se rodič jen rozčílil natolik, že se nezná. Bez ohledu na to, čím dítě dospělého vyprovokovalo, bez ohledu na stav dospělého (alkohol, drogy), je takové chování pokládáno za týrání.³⁸

Fyzické a výchovné zanedbávání

Fyzické zanedbávání zahrnuje nedostatek přiměřené výživy jak co do kvality, tak do kvantity. Dále je to špatné oblečení přiměřené k povětrnostním vlivům, nezbytné přístřeší, nedostatek ochrany a hygieny dítěte. Současně sem spadá nedostatečný dohled

³⁸ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 36-37 s. ISBN 80-7106-194-8.

na dítě a jeho léčbu, vystavování dítěte stresovým situacím nebo jinému nebezpečí doma i mimo domov.

Při školní docházce je nejčastější formou zanedbávání výukové a výchovné, nezajištění řádné školní docházky nebo úmyslné neposílání dětí do školy. Dále zanedbávání je třeba nedohled a špatná příprava domácích úkolů školáka a nezájem o jeho školní prospěch. Velmi nebezpečné zanedbávání je nedostatečný dohled a dozor nad tím, kdy a s kým dítě pobývá, jak se baví a tráví svůj volný čas.

Zanedbávání dítěte je ve společnosti nejčastějším typem špatného a nesprávného zacházení s dětmi. Podle odborníků tvoří zanedbávání odhadem nejméně polovinu všech případů ohrožení dítěte. Někdy se hovoří o tzv. „problému zanedbávání“. Je to především nezájem rodičů, kdy své děti vlastně ignorují. Jde jim o to, aby měli od dítěte klid a mohli si oddychnout od celkového chaosu v rodině.

Psychické následky zanedbávání ještě zvyšují riziko školního selhávání a dosažení nižší úrovně vzdělání, než by odpovídalo schopnostem konkrétního dítěte.

Stejně tak může být zanedbáváním postižen i dospělý, je-li slabý či závislý pro tělesnou či duševní nemoc, stáří anebo je jen neschopný postarat se sám o sebe v potřebné míře.³⁹

Ať je důvod k zanedbávání dětí a mladistvých jakýkoli, od rodičů potřebují pomoc a tuto pomoc si zasluhují.

Zanedbávání dítěte

Je definováno jako vážné opomíjení rodičovské péče nezbytné pro tělesný vývoj dítěte. Dělí se na zanedbávání tělesné, zdravotní, výukové, kulturní a emoční (psychická deprivace – bude popsána dále). Ještě je uváděno v literatuře zanedbávání, které je definováno jako situace, kdy rodina žije v nebezpečném prostředí s vysokou mírou násilí. V této situaci se jí nedostává sociální podpory. Dítě v této rodině není chráněno před negativními vlivy násilí mimo rodinu.

³⁹ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 24-25 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

Přiměřené trestání

Přiměřené trestání i dnes mnohdy účinně používané (ale zakázané) je daná facka zepředu nebo uhození dítěte přes zadek.

Zde nelze hovořit o typickém tělesném týrání, ale jde spíše o snižování důstojnosti dítěte nebo trestané osoby.

Každá společnost vyžaduje hlavně od rodičů vůči dětem přiměřené a očekávané rodičovské chování. Protože tím se formuje osobnost dítěte pro další dlouhý život.⁴⁰

Kdo jsou týrající rodiče

- jsou to ti, kteří se sami nedovedou ovládat, nervově labilní lidé, alkoholici a lidé s těžko zkrotitelnou povahou
- toxikomani a násilníci
- ti, kteří neunesou svoje starosti třeba v zaměstnání a vznikající problémy přenášejí doma na rodinu
- tam, kde je matka s dětmi sama a nezvládá situaci jak společensky, tak finančně. Velkou roli zde hraje počet dětí v rodině a jejich stáří
- rodiče, kteří mají dítě, jež přišlo na svět nechtěně
- ti, kteří vidí potřebu si své emoce, neúspěchy či nezdary vybit na dítěti
- psychopati, kteří děti s oblibou zesměšňují před druhými dětmi či větší společností s vědomím, že tím sami stoupnou u ostatních v ceně
- takoví rodiče, kteří každý, třeba i dobrý, nápad dítěte kriticky shazují a jeho názory nepřijímají⁴¹

Skupiny rodin, ze kterých se nejvíce prezentují týrané a zneužívané děti:

- v první řadě to jsou rodiče se základním či horším vzděláním, s nižší životní úrovní a v dnešní době bych k tomu přidala rodiče nezaměstnané

⁴⁰ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 11 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

⁴¹ O týrání. In *Fond ohrožených dětí*. [online]. [2014-03-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.fod.cz/tyrani.htm>>.

- druhou skupinu tvoří rodiče se středním vzděláním, průměrným příjmem a lepší životní úrovní
- potom je to dost velká skupina rodičů s vysokoškolským vzděláním a vysokou životní úrovní

Někteří rodiče si za žádnou cenu nechtějí připustit, že v jejich jednání s dětmi jde o týrání. Uvádí k tomu obvykle mnoho svých důvodů, kterými ale spíše přesvědčují sebe, že jednají dobře. Neuvědomují si však, že je možno někoho velice milovat, ale zároveň se dopouštět týrání svého dítěte neuváženými bolestivými zákroky. Takové poznání může být pro rodiče sice velmi bolestné, ale ignorovat tuto pravdu bývá ještě horší.⁴²

Citový vztah rodičů a dětí (velmi mladí rodiče)

K výchově každého dítěte je potřeba především u rodičů určité duševní vyspělosti a vyzrálosti. Mladiství ve věku do 18 let nejsou dost zralí ve vývoji své osobnosti, nejsou vyrovnaní a ustálení. Sice již pocítují životní potřebu osvobodit se od svých rodičů, ale nechtějí se ještě trvale vázat s nějakým životním partnerem.

V tomto věku vstupují do manželství obvykle z důvodu očekávání narození dítěte. Citově ještě nevyzrálá dívka se stává nositelkou nového života. Sama ještě potřebuje lásku a porozumění od svých rodičů. V této její životní situaci je velmi důležitý přístup jejích rodičů k ní. Čím větší porozumění k jejímu stavu mají, tím lepší citové vztahy vytváří budoucí maminka k ještě nenarozenému dítěti. Je samozřejmé, že významnou roli v tomto vztahu hraje otec dítěte.

Jeho narození potom klade na mladé rodiče nároky v zacházení s ním, musí sledovat jeho projevy a nést péči s tím související. To může způsobit, že dítě jejich vzájemný vztah spíše naruší, než upevní. Neznamená to však, že všichni rodiče v mladém věku musí mít obtíže, které se projeví v jejich vztahu k dítěti. Ale určité nebezpečí tu je.

Všeobecně je nutno konstatovat, že mladé maminky mají vůči dětem méně reálné požadavky a z toho pramenní skutečnost, že mají větší sklon děti trestat. Stejně

⁴² O týrání. In *Fond ohrožených dětí*. [online]. [2014-03-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.fod.cz/tyrani.htm>>.

tak je výzkumem prokázáno, že na děti méně mluví a na projevy dítěte reagují pomaleji než matky starší. Tím, že nevytvářejí ve větší míře žádoucí projevy a vztahy s dítětem, vytvářejí horší podmínky pro vývoj užitečných návyků dítěte v budoucnosti. Mladiství rodiče jsou vůči dětem méně pozorní a odpovědní, což představuje u dětí i více úrazů. Jsou známy i další problémy, jako je hrubé chování k dětem, menší tělesné poškození, často i týrání a zanedbávání. Vše se ve vývoji dítěte následně promítá v jeho duševním stavu, čistotě, úpravě a chování.

Starší rodiče

Lze očekávat, že rodiče starší budou ve svých postojích k dětem opakem rodičů mladých. A ono to tak ve skutečnosti je. V první řadě starší rodiče mají obvykle lepší ekonomické zajištění a společenské postavení. Dále je tady větší rodičovská pečlivost spojená s větší úzkostí o vývoj dítěte. V těch rodinách, kde ekonomické podmínky jsou horší a rodina má více dětí, bývá nejmladší dítě obvykle vystaveno zanedbávání a více podléhá deprivacním vlivům.

Rodiče starší méně nebo vůbec nepoužívají tělesné tresty. Díky svému věku jsou celkově úzkostlivější, někdy až přehnaně, vidí často nejrůznější nebezpečí pro dítě. To vede rodiče k tomu, že omezují přirozenou aktivitu dítěte proto, aby si neublížilo. Omezování této přirozené aktivity se některé děti stávají pasivními, nervózními a dětských her se částečně vzdávají. Jiné děti se brání tím, že se vztekají, křičí a pláčou. A tady je malý krůček k rodičovskému trestání, zakazování různých her a dětských aktivit, návštěvu kamarádů či poslech televize. Pro samé důležitější věci přestávají rodiče dětem rozumět. V tom je jejich největší chyba. Porozumění dítěti, vřelá náklonnost k němu, citové pochopení a uvážlivé jednání jsou velice důležité pro jeho vývoj a zdravou výchovu.

At' jde o rodiče mladé či starší, vždy je třeba, aby svým dětem vytvářeli rodinu, kde budou mít děti i rodiče pocit vzájemné jistoty a lásky k sobě.⁴³

⁴³ MATĚJÍČEK, Z. *Počátky našeho duševního života*. Olomouc : PYRAMIDA., 1986. 16-21 s. č. 505-21-825.

Týrání rodiči bez sympatie k dítěti

Toto duševní týrání obvykle vzniká v rodinách, kde podle vzdělání, ekonomické situace a společenského postavení jsou rodiče na vysoké společenské úrovni. Chybí tam ale citové vztahy mezi dítětem a rodiči.

Dítě v rodině žije v atmosféře, které se příznačně říká „Citová Antarktida“. Nejvíce se na tomto vztahu podílí matka. Sama je ještě citově nevyzrálá a nevyrovnaná a není schopna s dítětem citový vztah navázat. Možná, že sama byla v mládí o citové podněty od svých rodičů ochuzena. Chybí jí bezprostřední sympatie k dítěti, vřelost a něžnost v zacházení s ním. Nemá základní pochopení pro jeho potřeby. Její styk s dítětem je pro ni jen prostředníkem k dosažení určitých cílů, většinou vzdělávacích. U dítěte je většinou podceňován jeho intelektuální vývoj, neboť dnešní společnost přisuzuje intelektuálním výkonům vysokou hodnotu. Jelikož je dítě nadané a bystré, znamená to pro matku získání společenské prestiže. Nedovede se však z dítěte spontánně radovat, ale nedovede se ani radovat s ním. Neumí se s ním pomazlit, dovádět, zahrát si a smát se. Tyto nedostatky nahrazuje matka tím, co si přečetla v odborné literatuře. Lpí na dodržování výchovných a hygienických pravidel a na přísné dodržování denního režimu. Dítě zná mnoho básniček a říkanek a tyto své vědomosti předvádí při různých společenských příležitostech a návštěvách. Matka je na dítě velmi pyšná, protože se domnívá, že je vizitkou její rodičovské úspěšnosti. Jenže to žije v citovém odstupu od ostatních dětí a lidí, které bere na vědomí, jen když od nich něco potřebuje. Ochuzení či opoždění jeho citového vývoje je vlastně založeno na postoji jeho rodičů, kteří pravděpodobně v časném dětství trpěli citovou deprivací. Je možné, že rodiče dali základ k uvedenému vztahu, chování a postojům sami již dříve ve svém špatném souladu v začátcích manželství.⁴⁴

Týrání organizované

Je zvláště nebezpečné, hlavně pokud je uplatňováno na dětech. Jsou známy případy konání rituálního týrání v různých sektách, kde jsou jako součást náboženských bohoslužeb obětovány i děti. Stejně tak byly ve světě uskutečněny organizované

⁴⁴ MATEJÍČEK, Z. *Počátky našeho duševního života*. Olomouc : PYRAMIDA., 1986. 305-314 s. č. 505-21-825.

hromadné sebevraždy celých společenství dospělých i dětí. V některých případech byl dětem v jídle a pití podáván jed, čímž byly sektou obětovány ve smyslu jejich učení.

Odmítání zdravotní péče

K velmi nebezpečnému ubližování dochází nebo může docházet odmítáním odborné zdravotní péče jako např. transfuze krve – Svědci Jehovovi. I někteří rodiče týrají své dítě neodbornými soukromými léčebnými metodami. Třeba „léčí“ různými lektvary, zařikáváním, pálením či chlazením těla, nebo velmi krutým bitím, čímž podle nich vyhánějí „Dávla“ z těla. Pravda je, že toto v naší společnosti snad není používáno.

Týrání a šikanování ve školách

Poměrně časté je dnes organizované týrání a násilí ve skupinách dětí ve školách, internách nebo na různých soustředěních. Tady jde o systematické šikanování silnějšími, formou fyzického násilí, vyžadování různých služeb, vymáhání peněz, svačiny či nedobrovolného odevzdání určených osobních věcí.

Pachateli tohoto šikanování jsou častěji chlapci než dívky. Tito chlapci obvykle projevují zvýšenou agresivitu i proti učitelům, rodičům nebo jiným občanům. Šikanování se přitom častěji dopouštějí děti, které byly samy dříve obětí podobného násilí. Pachatelem i obětí se často také stává dítě tělesně týrané ve své rodině. Těmto dětem chybějí sociální dovednosti, obtížně navazují přátelské vztahy a bývají ostatními dětmi odmítané.⁴⁵

5.3 Psychické a emociální týrání:

Tento typ týrání se pravděpodobně rozpoznává nejhůře ze všech, ačkoli může mít stejné poškozující následky, jako jiné typy zneužívání. Psychické a emociální týrání je také chování, které podrývá sebedůvěru dítěte.

Emocionální týrání

Emocionální týrání je jakékoli duševní příkoří, nedbalost nebo špatné jednání s dítětem či mladistvým ze strany osoby, která je odpovědná za blaho dítěte, kdy tímto nakládáním je poškozováno zdraví nebo blaho dítěte.

⁴⁵ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 18-19 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

Dítě může být v některých rodinách dokonce dobře tělesně zabezpečeno, ale jsou tam ohroženy jeho emoce a pocity. V takové situaci hovoří lékaři, že dítě „prodělalo emociální strádání“. Někdy to může ublížit mnohem více než fyzické poškozování. A to zvláště., když se tak chová někdo, koho dítě miluje a na jehož péči je závislé.

Duševní příkoří

Duševní příkoří je stejně významné a pro dítě nebezpečné, jako fyzické ublížení. Zvláště tehdy, kdy k němu dojde od někoho, který má dbát na zdravý vývoj dítěte.⁴⁶

Typy psychického a emocionálního týrání

Pohrdání – také ponižování dítěte, posmívání se mu, hrubé nadávky, zdůrazňování jeho neschopnosti, poukazování na jeho morální zkaženost. Dále je to neustálé zdůrazňování, že je hloupé, nešikovné, vlastně jen překáží, rodiče se za něj stydí, jsou s ním jen potíže, není tak dobré jako dítě sousedů a to všechno proto, že je to pro rodiče dítě nechtěné.

Terorizování – nucení dítěte, aby se oblékalo do šatů, které nejsou přiměřené jeho věku, pohlaví nebo prostředí kam dítě jde. Dále vyhrožování tělesným ublížením, trestem nepřiměřeným věku dítěte, ale také přihlížením probíhajícímu domácímu násilí na druhém dítěti či druhém rodiči.

Izolování – bránění dítěti stýkat se s kamarády, určovat mu s kým se může a s kým nemůže kamarádit, hovořit s dospělými, zavírat dítě na dlouhou dobu do šatny, do sklepa, do tmy či ke zvířeti, ze kterého má strach. Odpírat mu jeho záliby jeho sport, malování, hudbu, zpěv či jiné zájmy se slovy, „stejně z tebe nikdy nic nebude“.

Korumpování – je povzbuzování dítěte k výstřednímu chování, nutit je k užívání alkoholu, drog a kouření, k agresivnímu chování vůči sousedům, učitelům a spolubydlícím. Vštěpovat dítěti neúctu ke starým lidem, tělesně postiženým a k takovým osobám, které se z různého důvodu nezamlouvají jeho rodičům.

Odmítání emoční odpory – je to psychologická nedostupnost dospělého k dítěti, ignorování jeho snahy a pokusů o sblížení se s rodiči slovy „nemám čas, neotravuj mě“. Jsou to situace, kdy rodič ve chvílce změni své chování vůči dítěti.

⁴⁶ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 40-41 s. ISBN 80-7106-194-8

Nejdříve ho uráží (shazuje), aby za chvíli se nad ním rozplýval chválou. Své dřívější urážky omlouvá a tvrdí, „já jsem si jen dělal legraci“.

Psychické a emoční týrání je obvykle statisticky méně a obtížněji měřitelné. Ale ví se o něm poměrně hodně, hlavně o jeho životních důsledcích.⁴⁷

Základní psychické potřeby dítěte

- **Potřeba určitého množství a kvality vnějších podnětů**

Uspokojování tohoto umožňuje dítěti naladit svůj organismus na žádoucí úroveň kvality.

- **Potřeba určité stálosti, řádu a smyslu v podnětech**

Toto umožňuje, aby se z podnětů, které by jinak byly chaotické a nepracovatelné, staly pro budoucnost zkušenosti, poznatky a pracovní strategie. Jsou to podmínky jakéhokoliv učení.

- **Potřeba prvotních sociálních vztahů**

Myslí se vztahy k matce, otci, eventuálně vychovatelům. Uspokojování této potřeby přináší dítěti pocit životní jistoty a je podmínkou pro jeho další vyvíjení jako osobnosti.

- **Potřeba společenského uplatnění a společenské hodnoty**

Z tohoto uplatnění vychází zdravé sebevědomí vlastního já, vlastní identity. To je dále podmínkou pro osvojení užitečných společenských rolí a cílů životního snažení.

- **Potřeba otevřené budoucnosti a životní jistoty**

Její uspokojování dává lidskému životu časové rozpětí, podněcuje a udržuje v člověku jeho životní aktivitu.⁴⁸

Základní potřeby dítěte

Jsou to potřeby plynoucí z potřeby každého jednotlivého dítěte a z jeho vztahu k rodině a společnosti, ve které vyrůstá. Tyto potřeby mohou být ovlivňovány různými vlivy na dítě působící. Hodnotit je můžeme buďto jako pozitivní, kdy je dítě vedeno k osobní aktivitě, ke sportu, k zájmovým kroužkům, k podnikavosti, samostatnosti

⁴⁷ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 15-16 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

⁴⁸ MATĚJČEK, Z., et al. *Pozdní následky psychické deprivace*. Praha : Psychiatrické centrum, 1997. 8 s. ISBN 80-85121-89-1.

a učenlivosti. Ale lze hodnotit také negativně, kdy je dítě vedeno ke zdrženlivosti, stranění se společenského dění, vypočítavosti, pasivitě a v různých situacích k vyčkávání vzniklých závěrů. Podle toho se pak má řídit. V obou případech hraje velkou roli věk dítěte a vliv společnosti, ve které je dítě začleněno. Není úplně jasné, proč jsou některé děti psychicky odolnější, snadněji se vypořádají s nějakou deprimující situací a u některých jedinců je to právě naopak.

Záleží také na způsobu výchovy dítěte rodiči, délce jeho výchovy a hlavně hloubce výchovy. Jinak bude na životní situaci reagovat dítě vychované v živě působící rodině a jinak dítě vychované bez rodičů v nějakém ústavu. Ve světě jsou kultury, které vyžadují, aby děti byly u nich doma co nejdéle a byly na nich závislé. Jiné kultury preferují osamostatnění dětí co nejdříve. Podněty, dávané mu rodiči směřují k jeho samostatnému životu a jednání. V opačném případě může nastat situace, že dítě nebude schopno samostatně a rozumně jednat na vzniklou situaci. Z pohledu ostatních se bude chovat divně, a proto také jeho zapojení do života bude velmi obtížné.⁴⁹

Fáze chování dítěte odloučeného od matky

- Fáze protestu: dítě pláče, zmítá sebou a volá matku, odmítá stravu, spánek, má snahu něco rozbít, roztrhat, rozlít a zahodit.
- Fáze zoufalství: dítě ztrácí naději, že matku přivolá zpět, pláče a křičí méně, ale odvrací se od okolí ve stavu hluboké stísněnosti, upadá do deprese.
- Fáze popření touhy po matce: dítě se odpoutá od matky, potlačuje své city a připoutá se na někoho, kdo je v okolí dostupný. Může se také jednat o hračku či jiný předmět apod.

Lze tedy konstatovat, že neprojdou-li děti normálním vývojem, je pravděpodobné, že samy neovládnou správné rodičovské postoje. Deprivace může způsobit narušení jejich budoucího manželství a rodičovství a zanechat dlouhodobé následky ve vlastním rodinném životě.⁵⁰

⁴⁹ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 91-92 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

⁵⁰ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 91-92 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

Psychické následky týraných dětí

Zde hovoříme z velké části o dětech, které z různých důvodů (týrání, rozpadlá rodina rozvodem, zneužívané) prošly kolektivní výchovou v některém ústavu pro děti a jak se po dobu pobytu v ústavní péči projevovaly.

Bylo rozlišeno několik typů vývoje osobnosti pod vlivem deprivace. Tedy jim nebyla dána příležitost plně uspokojovat některé základní psychické potřeby po dlouhou dobu.

Typ relativně dobře přizpůsobivý – tyto děti si našly své místo, dosáhly určité životní rovnováhy, našly si své kamarády. Žily vyrovnaný život, který se ale může snadno zhroutit při odchodu do života v celé společnosti.

Typ útlumový – děti reagovaly na prostředí snížením celé aktivity, byly apatické, bez zájmu s poklesem výkonu v učení. Zaměřovaly se často na svět věcí a neosobních událostí.

Typ hyperaktivní – děti se snažily dosáhnout co nejvíce sociálních podnětů. Navazovaly kontakty s cizími lidmi, aby upoutaly jejich pozornost. Tyto děti mají rozptýlenou pozornost a zájmy, málo příležitostí ke hrám, k učení a k práci. Chování a komunikaci mají na nízké úrovni.

Typ provokativní – ve snaze navázat kontakt byly děti násilné, rušivé a provokující okolí. Agresivní vůči druhým dětem, dráždivé a často neovládatelné. Těžko se s nimi navazuje kontakt.

Typ s náhradním uspokojováním potřeb – u těchto dětí nedostatek podnětů z oblasti citové a sociální vede k hledání podnětů z jiných oblastí. Typické je pro ně přejídání, agresivita, žalování, šikanování, trápení zvířat apod.⁵¹

Aby se psychicky týrané děti vrátily do normálního života, potřebují k tomu hodně času, dostatek prostoru pro srovnání svých pocitů a myšlenek. Radikální řešení často vede děti ke zmatenosti a k odmítání dalších kroků k vyřešení situace.⁵²

⁵¹ MATĚJČEK, Z., et al. *Pozdní následky psychické deprivace*. Praha : Psychiatrické centrum, 1997. 9-10 s. ISBN 80-85121-89-1.

⁵² MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. Praha : AVISENUM., 1986. 328-334 s. č. 735-21-08/31.

Důsledky psychického a emocionálního týrání

- poškozené sebevědomí dítěte
- přání dítěte ubližovat si
- zůstává vštípená bezmocnost
- závislost na různých látkách (drogy, alkohol, kouření)
- poruchy přijímání potravy, anorexie, bulimie, hladovění
- snaha sám sebe týrat
- potíže s nalezením někoho blízkého
- neschopnost navázat důvěrné vztahy s druhým pohlavím

Dále sem patří další různé závislosti, nedobré zvyky, deprese, noční děsivé sny, křik ze spaní, dítě při tom nelze probudit, ráno si nic nepamatuje, dítě se pomočuje, má úzkosti, bojí se okolí, často pláče a zapomíná.⁵³

Psychický vývoj je narušen. Ohroženy bývají přitom nejčastěji děti starší, zejména na počátku školní docházky mezi šestým až osmým rokem věku. Stejně tak to může být v období dospívání.⁵⁴

Ať jde o rodiče mladé či starší, vždy je třeba, aby svým dětem vytvářeli rodinu, kde budou mít děti i rodiče vzájemný pocit jistoty a lásky k sobě.⁵⁵

Psychická deprivace

Je psychický stav vzniklý následkem takových životních situací, kdy subjektu není dána příležitost uspokojovat psychické potřeby v dostačující míře po dosti dlouhou dobu (mateřská láska).

Psychickým stavem je zde míněna trvalejší charakteristika člověka, kterému nebyla dána možnost, aby své základní psychické potřeby rozvinul a ve svém životě je uplatnil. Takovýto stav vzniká nedostatkem žádoucích podnětů.

⁵³ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 83 s. ISBN 80-7106-194-8.

⁵⁴ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 15 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

⁵⁵ MATĚJÍČEK, Z. *Počátky našeho duševního života*. Olomouc : PYRAMIDA., 1986. 15 s. č. 505-21-825.

Tak jako existují základní potřeby biologické, které musí být uspokojeny, aby malé dítě mohlo vůbec přežít (je to teplo, jídlo, ochrana před nebezpečím), jsou i základní potřeby psychické, které musí být od začátku uspokojovány, pokud se má dítě vyvíjet v psychicky zdravou a zdatnou osobnost.⁵⁶

Psychická deprivace je neuspokojení základních tělesných a psychických potřeb dítěte například spánku

- **Sociální izolace**

děti jsou důsledně izolovány od lidské společnosti, např. psychicky nemocnými rodiči

- **Ústavní výchova**

dlouhodobá ústavní výchova a odtržení dítěte od matky je nesporně základním deprivacním činitelem

- **Separacní prožitky**

dlouhodobé odloučení dítěte od matky v prvních 3 – 5 letech života, mohou vést k narušení duševního zdraví dítěte se znatelnými stopami ještě v dospělosti⁵⁷

5.4 Týrání ekonomické

Souvisí sice částečně s dříve uváděnými případy, ale literatura se speciálně o tomto problému nezmiňuje. Jedná se o týrání větších chlapců a dívek. Nazvala jsem ho „ekonomické“. Ne však z důvodu nedostatku finančních prostředků, ba právě naopak, z jejich přebytku. Tento problém vyvstal v posledních deseti letech, kdy se soukromé podnikání dostalo na vysokou úroveň. Tedy vyskytuje se v rodinách, kde otec, matka anebo oba rodiče provozují ziskové podnikání jak za účelem zisku, hromadění majetku nebo také pro získání určitého společenského postavení.

Podnikání se jim daří, finance a majetek narůstají, ale čas na rodinu a dospívající děti jim nezbyvá. Malé děti, ale hlavně dospívající chlapci a dívky citově strádají a chybí jim odpovídající rodinné zázemí. Nemají s kým večer probrat svoje denní

⁵⁶ MATĚJČEK, Z., et al. *Pozdní následky psychické deprivace*. Praha : Psychiatrické centrum, 1997. 8 s. ISBN 80-85121-89-1.

⁵⁷ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 90-93 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

zážitky, problémy, potřeby, školu, získat nějakou radu nebo se jen svěřit se svou první láskou.

Rodiče se vrací domů pozdě, jsou nervózní, utahaní a problémy, které tíží jejich děti je nezajímají. Pokládají je za malicherné a odbývají děti slovy „neotravuj, to chce čas a samo se to vyřeší“. Nebo, „v případě potřeby já zasáhnu“.

Jako kompenzací svého nezájmu zahrnují děti neúměrnými finančními částkami na uspokojování jejich potřeb. Dospívající mezi 12 – 18ti léty si díky nadměrným financím hledají a najdou kamarády zkušenější, vychytralejší, znalých dění, chytřejších. Ti vycítí možnost zisku a uvádějí nezkušené do barů, diskoték, a jiných, někdy pochybných, společenství mladých.

Odtud je již malý kousek ke kouření, drogám, a k užívání si s „ženami“ za jejich přebytečné peníze. Dotyčný jedinec díky dostatku financí a kamarádů pozvolna do té skupiny zapadá. Doma žije svůj život a rodiče jsou rádi, že je s ničím neobtěžuje. Situace může pokračovat zapojením se do nějaké sekty, odchodem z domova a žitím někde v ústraní se společností, kde každý je k dispozici každému. To samozřejmě souvisí s pácháním krádeží a jiné trestné činnosti. Z vlivu takové sekty se málokterý mladý vrátí do normálního života. Když si uvědomí své postavení, závislost a beznaděj, tak často končí svůj život sebevraždou.

Rodiče poté mají v očích otázku „Proč to ten náš kluk udělal, vždyť měl doma všechno“. Ano, měl, ale rodinné zázemí a porozumění rodičů v jeho dospívání chybělo.

Viz. Tab. č. IV – Tárané , zneužívané a zanedbávané děti.

6 ZVLÁŠTNÍ FORMY TÝRÁNÍ A ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ

6.1 Zneužívání dítěte

Znamená využívání dítěte za účelem uspokojování vlastních potřeb v rodině a mimo domov. Myslí se zneužívání dítěte k nepřiměřené fyzické práci a k vykonávání různých úkonů a služeb nad jeho možnosti. Patří sem také ekonomické zneužívání, kdy je dítě nuceno ke krádežím, podvodům, žebrání a jiným jevům.

V celku lze o zneužívání mluvit vždy v těch případech, kdy jeden člověk využívá druhého člověka ke svému vlastnímu prospěchu z pozice větší síly, rozumu a společenského postavení. V posledních dvaceti letech to byli tzv. „bílí koně“, kteří po splnění zadaných jim úkolů zmizeli nenávratně ze světa.

Nejčastěji se hovoří o zneužívání dětí, které ještě nemají vlastní uvažování, jsou slabé, neumí vyhodnotit situaci a jsou vlastně závislí na dospělých. I dnes dosti rozšířené žebrání matek s dětmi v náručí či starých lidí na ulici lze hodnotit jako zneužívání dobroty a lítosti ostatních občanů.

Zneužívané děti

- často děti ze sociálně slabých rodin
- děti tiché, zakřiknuté a bázlivé
- děti s nesrozumitelným a nepochopitelným chováním
- děti nadměrně zatěžované, nemocné, nepřízpůsobivé
- děti nesplňující od narození očekávání rodičů (dívka místo chlapce)
- děti méně hezké, hloupější nebo postižené
- děti deprimované chováním rodičů, alkoholiků
- děti nucené sledovat domácí násilí mezi rodiči⁵⁸

⁵⁸ O týrání. In *Fond ohrožených dětí*. [online]. [2014-03-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.fod.cz/tyrani.htm>>.

6.2 Dětské královny krásy a jejich doživotní následky

Některé matky si skrze děti patologicky kompenzují své nenaplněné potřeby a ambice. Chtějí proto uspět prostřednictvím svých holčiček. Vlastně se na nich přiživují a hřejí se v odlesku jejich slávy, pokud se to slávou dá nazývat.

Dívky soutěží proto, že to maminky chtějí. Mají radost, že je maminky chválí, protože každé dítě se chce především zavděčit své matce a každé bezmezně věří jejímu úsudku. Rodičům malých miss ovšem vůbec nedochází, co tím svým potomkům způsobují. Když malé dcerky namalují, vydávají je na obdiv pedofilům, sexualizují je, prodávají je na novodobém trhu jako otrokyně. Rodiče si neuvědomují, že všechno toto vybarvování se a předvádění se má silný sexuální podtext na pudové instinktivní úrovni. Stejně tak to dělají dospělé ženy, které svým líčením a oblékáním zdůrazňují určité tělesné partie.

Doživotní komplexy dětí

Tento koníček není tak bezproblémový jako běžné hry, kreslení, zpěv či sport. Obávám se, že z těchto holčiček nevyrostou normální lidé a že si do života odnesou doživotní komplexy. Mají životní náplň zúženou jen na vzhled, což je povrchní a na dnešní dobu naprosto nedostačující. V pěti letech jsou zvyklé běžně a přehnaně dělat něco pro svůj věk velmi nepřírozeného. Něco, co je vyhrazeno dospělým ženám, jako líčit se, nosit boty na podpatku, vyzývatě tančit, předvádět se. Tedy dělat vše proto, aby zvítězily.

I v Česku jsme podobné soutěže pořádaly, ale s dívkami bylo zacházeno jako s dětmi. Nesnažíme se z nich vyrobit miniaturní dospělé lidi, kteří navíc vypadají přílišně a ne normálně.⁵⁹

⁵⁹ KADLECOVÁ, K. *Psycholožka Michaela Fialová: Z dětských královen krásy nevyrostou normální lidé. Odnosou si doživotní komplexy* [online]. 09. 08. 2012 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.reflex.cz/clanek/zpravy/47404/psycholozka-michaela-fialova-z-detskych-kraloven-krasy-nevyrostou-normalni-lide-odnosou-si-dozivotni-komplexy.html>>.

Jsou děti ještě dětmi?

Dětství by mělo být období her a bezstarostnosti. U spousty dětí však tento scénář neplatí. Příkladem jsou holčičky, které se účastní dětských soutěží krásy v zahraničí.

Některé maminky dělají pro úspěch svých holčiček věci pro normálního člověka těžko pochopitelné. Jako příklad lze uvést píchání malé holčičce do obličeje botoxové injekce. Prý jako prevenci proti vráskám a proto, aby její dcera byla na soutěži krásy nejhezčí. Její matka k tomu říká: „Moje dcera už botox měla několikrát a je s ním naprosto v pohodě“. Záměrně však nedodává, že dcerka říká: „Občas to bolí, jsem s toho nervózní, ale již jsem si zvykla“. Jiná matka zkrášlí svou dceru tím, že jí epiluje nohy voskem, aby působila ženštěji.

Otázkou zůstává, jestli tyto zkrášlující procedury mají vzhledový efekt. Podle lékařů jde o psychickou stránku věci. Neustálý tlak na bezchybný vzhled a nepříjemné omlazující prostředky mohou bezesporu malou holčičku duševně poškodit. U dětí, které jsou vystaveny tomuto tlaku, je toto poškození časté.⁶⁰

Viz. Obr. č. VI – Dětská královna krásy

6.3 Fyzická práce dětí

Zneužívání nezletilých dětí k práci nepřiměřené jejich věku bylo jistě již v dávné minulosti. Závažným společenským jevem se ale stalo počátkem průmyslového rozvoje ve světě. Bylo to neúměrné vykořisťování dětí při mnohahodinových pracích v dolech, zemědělství, továrnách a v jiných odvětvích. Takové zacházení s dětmi vzbudilo rychle ostrý odpor ve vyspělejších státech a bylo zákony postupně zakazováno. V Rakousku byla práce dětí do čtrnáctého roku věku zakázána již od roku 1855. V dalších evropských zemích to bylo většinou ve druhé polovině devatenáctého století.

Přes všechna tato opatření je námezdní fyzická práce (zneužívání) dětí ve světě stále velmi rozšířeným jevem. Počty zneužívaných dětí ve věku od pěti do čtrnácti let nucených k výdělečné práci byly v roce 2007 odhadovány ve světě v počtu 120 až 250 milionů dětí. Nejhorší byla situace v Asii, potom v Africe a Latinské Americe. I v Evropě jsou státy, kde byla v této době ilegální práce s dětmi rozšířená. Kulturní

⁶⁰ WANDA. *Dětské soutěže krásy: pláč a přetvářka* [online]. 23. 09. 2011 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z WWW: <<http://magazin.libimseti.cz/lifestyle/8361-detske-souteze-krasy-plac-a-pretvarka>>.

a vyspělé země zneužívání tvrdě kritizují a odsuzují. Na druhé straně jejich zneužívání podporují dovozem, prodejem a nákupem zboží, k jehož výrobě jsou právě děti zneužívány.⁶¹

6.3.1 Přenášení povinností na dítě

Psychologie uvádí ještě jednu formu zneužívání a to je přenášení rodičovských povinností na dítě. V tomto případě je nezralé dítě nuceno neúměrně ke svému věku pečovat o menší sourozence a někdy i o vlastní rodiče. Je to tzv. „záměna rolí“.⁶²

Podle odhadů se každý člověk může za určitých okolností dopustit zneužívání. Je ovšem otázka míry toho zneužívání. Alespoň jednou za život je to kolem 90 % všech rodičů.⁶³

⁶¹ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 19-20 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

⁶² Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 23-24 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

⁶³ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 53 s. ISBN 80-7106-194-8.

7 ZNEUŽÍVÁNÍ SEXUÁLNÍ

To byl, je a určitě ještě dlouho bude celosvětový problém. Je to velmi stresující pro ty, kterým se to stane a jichž se zneužití dotkne. Závažnější jsou následky jak pro chlapce, tak pro dívku, které si ve své psychice ponese do dalšího života. V poslední době se dosti dostalo do popředí sexuální zneužívání chlapců od katolických kněží. O tento známý problém se zajímá i nový papež ve Vatikánu. V časopisech REFLEX č. 48/2013 je velký článek o zneužívání chlapců polských kněží. A zneužívaný chlapec se po třiceti letech ke svému mládí a zneužívání vrací ve vzpomínkách a uvádí, že tím je postižen na celý život.

Vždy jde to nedobrovolný kontakt mezi osobou mladší 18 let a dospělým, tedy i dítětem, kdy se ten zneužívaný cítí ponížene a nepříjemně.⁶⁴

Široká veřejnost se v dřívějších dobách o tento problém vážně nezajímala. Spíše se na zneužívání pohlíželo jako na soukromou záležitost v rodině, kde se dítě podřizuje nechutným choutkám svého otce jen proto, aby tím poděkovalo za jeho péči, starost o něj, výživu a výchovu. Mnohdy si zneužívající otec ani sám neuvědomoval, že dělá něco proti přírodě a zdravému rozumu. To bylo u lidí s jednoduchým a zaostalým myšlením. Ona zde hrála roli i kultura bydlení. Špatné bylo společné bydlení více lidí s dětmi v jedné místnosti a dokonce v dřívějších dobách i více rodin ve společné velké místnosti. Tak jako u týrání, tak i zde vždy hrál krutou roli alkohol.

Stejně jako u výše uvedené vrstvy méně vzdělaných lidí lze sexuální zneužívání uvádět i u lidí velmi vzdělaných, lidí s vysokoškolským titulem, podnikatelů a vysoce postavených úředníků.

Sexuální a fyzické zneužití

Sexuální zneužití se velice liší od fyzického nebo duševního zneužití, ale má s nimi dvě věci společné. V první řadě zneužívající často očekává, že zneužívaný uchová celou událost v tajnosti. Naproti tomu zneužívaný může zase usoudit, že se na tom, co se stalo, nějakým způsobem podílí. To je velmi pravděpodobné, pokud zneužívající osoba je třeba rodič zneužívaného dítěte. Nebo je mu nějakým jiným způsobem blízký.

⁶⁴ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 46 s. ISBN 80-7106-194-8.

Děje se to proto, že čím bližší s pachatelem zneužívaná osoba je, tím hůře přijímá myšlenku, že jí ten člověk ublížil.⁶⁵

Pachatelé sexuálního zneužívání

Jsou to lidé, kteří se z dostupných informací prezentují z různých skupin obyvatel. Mohou to být lidé s velmi vysokou společenskou rovinou, nebo naopak naprosto rozumově zaostalí občané. Dále se pachatelé vyskytují jak ze skupin mladých, až velmi mladých chlapců, větších dětí i dospělých osob. Nebezpeční jsou psychicky narušení pachatelé, kteří mohou po provedeném znásilnění přikročit v mnoha případech k fyzické likvidaci oběti násilí. V posledních letech bylo v našich sdělovacích prostředcích dostatečné množství případů, které pro oběti skončily smrtí.

Někdy pachatelem může být osoba ve veřejném životě naprosto nevýrazná, normální, slušná a společenská. Jindy to může být pachatel se změněnou sexuální orientací, psychicky narušený, který ve stavu pohlavního vzrušení nemá smysl pro rozumné uvažování a je hnán pouze touhou po vlastním uspokojení. To jsou podle známých případů ty nejhorší situace, které pro postižené mohou nastat.

V dnešní době mohou být pachateli i různá pochybná individua, která se potulují po městě, tedy bezdomovci a jiní tuláci. Mnohdy se jim dívka vlastně sama nabízí tím, že se sama večer a v noci pohybuje v místech se zvýšeným nebezpečím. Tady je ovšem prvotní příčinou špatná komunikace v rodině a povídání si s dětmi o nebezpečích, které je mohou v životě potkat.

Dále bych zmínila jako pachatele sexuálního zneužívání například staršího žáka, který vospělostí i vzrůstem převyšuje mladší dívku. Jako důvod ke sbližení navrhne a nabídne pomoc při děláni domácích úkolů, potkávají se na nějakých mimoškolních aktivitách, využije nějaké sportovní soustředění. Zkrátka, má-li mladík k takovému jednání sklony, vždy si vhodnou příležitost k uskutečnění svého záměru najde.

V jihočeském kraji je podle statistiky skutečně sexuálně zneužívaných dětí cca 6 až 9 dětí. To je číslo skutečně dokázané, ale velmi těžko se taková situace prokazuje. Dá se ale předpokládat, že u nás není situace podstatně jiná, než se uvádí

⁶⁵ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 46 s. ISBN 80-7106-194-8.

v mezinárodním sledování. A tam se uvádí počet mezi 1 až 2% zneužívané mládeže ve věku do 18 let.⁶⁶

Nepřímé sexuální zneužívání

Sexuální zneužívání nemusí být jen přímý sexuální styk. Může zahrnovat různé následující jednání, pokud se odehrávají mezi dospělým, dospívajícím a mladším dítětem:

- třeba jste nuceni poslouchat něčí sprosté řeči
- někdo vás nutí, abyste sami sprostě mluvili
- někdo se vás vyptává na vaše sexuální aktivity, vztah k vašemu partnerovi a sám popisuje podrobnosti, o které nestojíte
- před vámi někdo odhaluje svoje intimní partie a nutí vás, abyste i vy se takto odhalovali
- někdo vás potajmu či otevřeně sleduje při oblékání, svlékání, nebo při koupeli
- někdo si s vámi hraje, laská a objímá způsobem, který je vám nepříjemný⁶⁷
- mohou to být třeba jen vyzývavé pohledy či malé doteky, nežádoucí líbání
- může jít o nějakou hru se zaměřením na sblížení
- může se jednat o přihlížení sexuálním praktikám, sledování pornografických časopisů nebo videa

U dítěte jde o sexuální zneužití také vždy, kdy je dítě vtaženo do sexuální aktivity, které nemůže rozumět a není na ní svým vývojem připraveno. Tudiž ani k ní nemůže dát souhlas.

Užití výhrůžek a násilí před zneužitím má vždy nepříznivé následky a to jak u dětí, tak u mladistvých všech věkových skupin.⁶⁸

⁶⁶ O týrání. In *Fond ohrožených dětí*. [online]. [2014-03-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.fod.cz/tyrani.htm>>.

⁶⁷ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 47 s. ISBN 80-7106-194-8.

⁶⁸ . Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 21 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

Sexuální zneužívání v rodině

Uváděný počet případů, kdy pachatelem kontaktního sexuálního zneužití je vlastní rodič, bývá poměrně vysoký. U nás bylo zjištěno, že ve více než 45 % případů sexuálního zneužití zachycených Dětským krizovým centrem v letech 1994 až 1995 byl pachatelem vlastní rodič dítěte. Jiné průzkumy provedené na větším počtu postižených dětí však tento nález spíše nepotvrzují. Skutečnost je, že styk dcery s vlastním otcem může mít velmi závažné následky. Stejně tak styk mezi sourozenci, který je velmi často spojen s dlouhotrvajícím násilím.⁶⁹

Zneužívajícím může být i učitel, vedoucí nějakého dětského souboru, organizátor letního dětského tábora, člověk najatý rodiči na ohlídání dětí v rodině, rodinný přítel nebo naprosto neznámý člověk.

7.1 Sexuální zneužívání v méně vyspělých zemí

V této kapitole se ještě chci zmínit o praktikách tělesného a sexuálního zneužívání v méně kulturně vyspělých zemí. Jde o praktiky a výkony prováděné na přirození jak chlapců, tak i dívek. Tam je to součástí náboženského rituálu zvaný obřízka. Velmi známá je obřízka u novorozených chlapců, kdy je jim odstraňována předkožka na přirození. Toto vše vychází z kultur vzdálených od nás jako v Africe, u nějakých kmenů indiánů, v judaismu a islámu. Svět se o těchto obřadech dozvídá jen málo a okrajově z různých vyprávění některých cestovatelů a z jejich knih.

Daleko závažnější, nebezpečnější a také bolestivější je obřízka prováděná na přirození malých a dospívajících dívek, kterou jsou uváděny mezi vyzrálé a dospělé ženy. Tento zákrok má různé způsoby provádění, ale obvykle je prováděn za velmi primitivních hygienických podmínek. U dívek častěji než u chlapců končí tento zákrok smrtí pacienta. Přes vědomí následné bolesti a nebezpečí o život někteří dospívající jedinci sami provedení obřízky žádají. Podle nich je to ve společnosti posílí a zvýší to jejich důležitost.⁷⁰

⁶⁹ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 22 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

⁷⁰ Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 21 s. ISBN 978-80-86684-47-5.

7.2 Následky sexuálního zneužívání na dětech

- poškozené sebevědomí
- myšlenky na sebevraždu, pokusy o ní či její uskutečnění
- poruchy v přijímání potravy a špatný spánek
- sexuální „vyvádění“ vedoucí až k prostituci
- útěky z domova s rizikem dalšího zneužití
- možnost dostat se do jiných vztahů, kde dochází k dalšímu zneužívání – třeba v partě nějaké náboženské sekty
- potíže s tím, abychom měli příjemný pocit v sexuálním vztahu s člověkem, kterého jsme si zamilovali
- potíže s vytvořením důvěrného vztahu s někým novým blízkým⁷¹

Následky sexuálního násilí

Tyto následky bych podle vlastního názoru rozdělila do dvou poloh a sice:

- následky vzniklé na těle poškozené osoby
- následky, které zůstaly na duši zneužívané osoby

Následky na těle

Představují skutečné pozůstatky fyzického násilí, napadení a surového mučení až do konečné fáze zneužití. Poškozený – ať chlapec nebo obvykle dívka – nemůže zapomenout na přepadení a způsobenou bolest při něm. Zůstává jí strach a případné jizvy na těle po hrubém zacházení. Dívka si v některých životních situacích vybaví vznik a průběh celého zneužití, vrací se k němu a mnohdy pocítuje fyzický odpor k jinému člověku, který jí násilníka připomíná. Může to být třeba silný kuřácký pach, který cítila při přepadení, kašel dotyčného nebo jeho hlas. Na mysl může přijít i děsivá vzpomínka na rány, škracení a jiné hrubé zacházení, kterým ten druhý člověk dával najevo svou převahu, vztek a nervozitu a možná, že i nakonec, nespokojenost nad svým počínáním.

⁷¹ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 84 s. ISBN 80-7106-194-8.

Následky na duši

Jsou rázu psychického a poznamenávají poškozeného mnohem více, někdy i na celý život. Jsou o to vážnější, že na člověku nejsou vidět a on se s nimi před společností skrývá. Často je takto zneužitá dívka uzavřená do sebe, nese zneužití jako pocit viny, i když nic nezavinila. To se potom může projevovat častými depresemi, je zde možný pocit úzkostí, bázně, studu a bezmoci. U mladého člověka mohou nastat situace, že sám si již v budoucnu nebude schopen nalézt životního partnera. V každém kontaktu bude vidět nepřítele, který mu chce ublížit, i když to nebude pravda. Bude ztrácet pocit vlastní jistoty v možnosti vychovávat své děti. Pokud rodinu mít bude, může se stát, že své pocity a negativní chování bude přenášet na druhého partnera a na děti a to bude počátek k rozpadu rodiny. Nedobré a stísnující zážitky z jeho zneužívání v mládí jej budou provázet po celý život.

Vyjádření nadřazenosti

Každý rodič, který se dopouští sexuálního zneužívání, nemilosrdné kritiky dítěte nebo nějakého typu týrání, může být přesvědčen, že jedná v nejlepším zájmu dítěte. Dítě samozřejmě potřebuje kritiku, disciplínu nebo nějaký typ lásky. Ale skutečný motiv zneužívání vychází vždy z potřeb dospělého a ne dítěte. Zneužívající dospělý nebo i někdy teenager se rozhodne uplatňovat svou moc na mladším člověku, který je na něm nějakým způsobem závislý. To však není láska, disciplína nebo pomoc dítěti – to je vyjádření nadřazenosti a moci.⁷²

7.3 Případy týrání a zneužívání dětí

Jedním z povinných úkolů při zadávání bakalářské práce bylo vypracování tří kauz, které mají vztah k zadané bakalářské práci.

Jedná se o tato téma:

Psychické a fyzické násilí

Sexuální zneužívání

Citová a sociální deprivace

⁷² MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 54-55 s. ISBN 80-7106-194-8.

Každá kauza je podmíněna osobním názorem zpracovatele bakalářské práce. Při vypracování těchto kauz jsem čerpala z vlastních znalostí. Více mi však pomohly diskuze s pracovníci Sociálně – právního oboru dětí magistrátu města České Budějovice. Zde jsem získala přehled v oblasti výchovy dětí. Byla jsem anonymně seznámena s některými případy týkajícími se dětí v těžkých životních situacích.

Psychické a fyzické násilí

Tento způsob násilí je zaznamenáván u dětí dosti často, hlavně od jednoho z rodičů. Většinou si následků všimnou učitelé ve škole, nebo lékař. V uváděném případě měla matka dítě mimo manželství, potom se provdala a v rodině byly ještě mladší děti.

Nevlastní otec dítě u dřívějšího stavu nenáviděl, týral ho, bil, odpíral mu jídlo a psychicky ho deptal strachem. Dítě velmi trpělo mimo jiné i tím, že za trojky ve škole dostávalo kruté tresty a bití. Začalo známky přepisovat a podvádět.

Ve škole na podvody přišli a dítě se ke všemu přiznalo. K tomu, jak doma žije, jak je trestané a jak se všeho bojí. Kruté psychické i fyzické týrání potvrdili lékaři a byla kontaktována policie. Dítě bylo rodičům odebráno a dáno na výchovu k babičce. Otčím byl odsouzen pro fyzické a psychické týrání, matka dostala trest podmíněný. Jelikož rodina byla na nízké ekonomické a sociokulturní úrovni, je nad dětmi v rodině stanoven soudní dohled orgány Sociálně – právní ochrany dětí.⁷³

Osobní názor:

Tato násilí mohou pocházet z velkého množství příčin. Jako jednu z nich vidím ve velmi mladých manželstvích, které jsou obvykle uzavírána z důvodu očekávání narození dítěte, kdy budoucí rodiče jsou ještě sami dětmi. Po narození tito mladí manželé zjišťují, že vychovávat dítě nejsou jen samé radosti, ale že výchova přináší mnoho dříve nepředstavitelných nároků na oba rodiče. Mezi manželi vznikají rozpory, na osobní záliby není čas, drobné hádky se zvětšují a to vše se přenáší na dítě. V dříve uvedené kauze je navíc v rodině dítě z dřívější lásky manželky, pro otce dítě nevlastní. Pokud v rodině není vytvořena pohoda, vzájemná pomoc a porozumění, začnou

⁷³ Anonymní konzultace se sociální pracovníci, oddělení sociálně – právní ochrany dětí, Magistrátu města České Budějovice, ze dne 3. 2. 2014.

neshody. Ke všemu přispívá ekonomické zázemí a vzdělání rodičů. Je pravda, že v některých případech chování a jednání dítěte přeroste danou míru únosnosti rodičů. To je již ale důsledek dřívější dlouhodobé výchovy. Trestání dítěte by nikdy nemělo jít do nadávání, zesměšňování nebo krutého bití. S postupem rodičů v uvedené kauze naprosto nesouhlasím a s trestem pro ně plně souhlasím.

Sexuální zneužívání

Sexuální zneužívání dětí může být prováděno buďto přímým stykem dospělého s dítětem, nebo někdy jen nabádání malých dětí a mladistvých k pořizování pornografie. Tuto kauzu jsem zaměřila proto na činnost pachatele v této oblasti. Ten byl před dvěma lety v jižních Čechách odhalen, zadržen a usvědčen.

U tohoto pedofila bylo zjištěno velké množství fotek a videozáznamů obnažených dětí v různých situacích. Byly to děti ve věku od čtyř do čtrnácti let. Původcem trestné činnosti byl muž ve věku 33 let, sportovního typu, který za dětmi jezdil v novém autě Škoda. Soustředil se na celý jihočeský kraj, případně hledal své oběti i v jiných místech republiky. Následně bylo vyšetřováním dětí ověřeno, že byly deviantem osahávány a na některých byl proveden přímý sexuální styk.

Pachatel byl zadržen za pomoci dětí, rodičů a všímavých občanů. Ze své „nekalé“ činnosti byl usvědčen. Nepomohly mu ani naivní výmluvy, že sám je nemocný, sexuálně strádal, a proto se uchýlval k náhradnímu ukájení na dětech. To odborní lékaři odmítli logickým tvrzením, že v tom případě se měl jako pedofil léčit.

Pokud se dítě stane obětí násilného sexuálního chování, přivádí mu to nevysvětlitelné a rozpačité pocity, které mohou mít závažný vliv na jeho další život.⁷⁴

Osobní názor:

Ublížit malému dítěti je ten nejotřesnější způsob, který může dospělý člověk provést. Ať už je to dítě školou povinné, nebo dospívající dívka. Těžko se proti těmto úchylným lidem hledá obrana, neboť takovému pedofilovi mnohdy stačí malá chvilka k odlákání chlapce či dívky od skupiny dětí. Navíc, jde-li někde malé dítě osamocené. Stačí nabídnutí sladkosti, svezení ze školy nebo ukázka nějakého zvířátka u něho doma.

⁷⁴ *Tři roky osahával nezletilé.* Českobudějovický deník. České Budějovice : VLTAVA-LABE-PRESS, 2012, č. 20.

Naivní dítě uvěří a to je jeho „konec“. V těchto případech může pomoci pozornost dospělých. Velmi důležité jsou domácí diskuze s dětmi. I když je, podle mého názoru, proti zneužívání dětí věnována ve veřejnosti dosti velká publicita, jsou poučovány děti i upozorňováni rodiče, není v silách těmto lidem zabránit v jejich otřesné činnosti. O tom svědčí stále se opakující případy, které vesměs končí velmi smutně a tragicky.

Citová a sociální deprivace

Před několika léty byla veřejnost seznámena s případem z Prahy, kterému novináři dali název „Vlčí děti“. Pojednává o tom, že v bytě na Vinohradech v Praze byly klasicky fyzicky i psychicky týrané dvě děti ve věku 2 a 3 roky. Tyto děti byly od narození izolovány od lidí, nikdy nevyšly ven z bytu, neuměly kousat, požívaly jen tekutou stravu, nemluvily, neuměly chodit, smát se, neměly rodné listy, nebyly očkovány, zkrátka jakoby neexistovaly. A to proto, že to byly děti nechtěné. I jejich starší sestru dali rodiče na vychování k prarodičům. Na to, že v bytě žijí dvě děti, se přišlo náhodou. Děti byly rodičům odebrány. Při soudu poukazovali rodiče na nějaké tradiční přístupy a metody ve výchově, což soud odmítl. Matka dostala podmíněný trest na 3 roky s povinností léčit se na psychiatrii, otec nepodmíněný trest odnětí svobody 8 let.

Dne 09. _12. _2013 se televize k tomuto případu vrátila se zjištěním, že oba rodiče zmizeli asi do zahraničí, na léčení ani na trest nenastoupili, na děti neplatí a děti žijí u příbuzných.⁷⁵

Osobní názor:

Kdyby nebyl případ těchto dětí několikrát uváděn ve sdělovacích prostředcích, nikdy bych nevěřila, že „rodiče“ se mohou takto ke svým dětem zachovat. Co mohli tito lidé svým jednáním k dětem sledovat? Můj názor je, že museli být pod vlivem nějaké náboženské sekty, která svým učením lidem nařizuje správné postupy výchovy dětí vymykající se zdravému rozumu normálních dospělých. Svědčí o tom skutečnost, že i jejich starší dcera jim při výchově vadila a dali ji na výchovu starým rodičům. Naprosto nepochopitelné je však dlouhé pasivní jednání spolubydlících. Přece není

⁷⁵ Anonymní konzultace se sociální pracovníci, oddělení sociálně – právní ochrany dětí, Magistrátu města České Budějovice, ze dne 3. 2. 2014.

možné, aby v domě se společným bydlením se něco takového utajilo. Za ty tři roky musely nějaké znaky být podezřelé. Třeba zvuky, pláč, křik a podobně. Je možné, že rodiče jsou psychicky nemocní, citově nevyzrálí, ale ani to jejich přístup k dětem neomlouvá. Místo, aby se o ně starali, citově a fyzicky je likvidovali. Tento případ je pro mě neuvěřitelně krutý, bez následků pro pachatele, které nemohu nazývat ani rodiči.

Viz. Tab. č. III – Pozice dítěte ve vztahu k nepřiměřenému zacházení

7.4 Proč je nutné týrání a zneužívání zamezit

Každý člověk zachází se zážitky z týrání a zneužívání po svém. Největší nebo vyskytující se téměř ve všech případech jednání spočívá v tom, že týrání a zneužívání jedinci v mládí a dospívání přestávají mít rádi sami sebe. Mají pocit, že měli být schopni tomuto zabránit a neudělali to. Nebo že vše nedobré a zlé, co se stalo, si způsobili sami. Toto si dokonce myslí i dospívající, kteří byli týráni a zneužíváni již v předškolním věku.

Následky sebepodceňování

Tento pocit sebepodceňování a životního selhání si v životě přenášejí dál a působí jim další škody. Lidé, kteří byli v mládí týráni a zneužíváni si často vybírají manželské partnery takového druhu, kteří s nimi zacházejí stejně špatně, jako to bylo v jejich dětství. Ženy i muži, kteří byli v dětství fyzicky týráni, často týrají vlastní děti, protože si myslí, že je to normální. V některých případech se fyzicky napadají navzájem.

Následky týrání

Následky týrání a zneužívání v dětství se často projeví v době, kdy si takový člověk najde zaměstnání. Tam má pocit, že si nezaslouží, aby s ním bylo jednáno normálně dobře a rozumně. Tito lidé jsou bázlivi, mají strach, jsou někdy přehnaně vztekli a často zmatkují. Někdy to vyústí v neschopnost vytvořit si vlastní životní program, potíže sílí a mohou vyústit v celoživotní depresi. Všechny tyto stavy a pocity se dají zpracovat, pokud týraný a zneužívaný chodí do psychologické poradny. Tam je

možno opravit deformovaný pohled na skutečnost a překonat pocity beznaděje a deprese.⁷⁶

⁷⁶ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 91-96 s. ISBN 80-7106-194-8.

8 UMĚNÍ TRESTAT A ODPOUŠTĚT

„Já vím, že se nemají děti bít a tělesný trest je špatná věc. Já na něj nikdy nesáhnu. On se strašně bojí tmy. Tak já ho zavřu do sklepa, zhasnu a tam ho nechám. A máte vidět, jak potom seká dobrotu“. Tohle říká otec, který přivedl na vyšetření šestiletého syna s vážnými neurotickými obtížemi.

Druhý otec říká: „On je hrozně rafinovaný. Já schválně dlouho odepínám pásek, ještě se ho nedotknu a on řve, aby přivolal mámu, aby se ho zastala“. Zde bylo důvodem špatné vysvědčení chlapce.

Třetí otec říká: „Já mám zásadu, že nikdy nic nepochválím, dokud to není perfektní. A to není nikdy“. Jeho jedenáctiletý syn je „lajdák“, lže a žádný trest na něj neplatí.

Citovali jsme zde třikrát otce s chybami ve výchově. Takových krutostí, nepochopení a nesmyslných zásad, které z uvedených citátů plynou, najdeme v rodinách mnoho. Ať již jde o maminky, dědečky a babičky, strýčky či vychovatel.

8.1 Názor psychologa

Co je to vlastně trest. Napadne nás nějaký pohlevek, který jsme v mládí dostávali, nebo domácí vězení za špatně napsaný domácí úkol. Trest není jen to, co je vidět navenek, ale především to, co se děje v dítěti samém. Co ono při tom prožívá. Je to ten dobře známý a nepříjemný, zahanbující, tísnivý a ponižující pocit, kterého bychom se chtěli co nejdříve zbavit a pro příště se mu rozhodně vyhnout.

Podobně je tomu i s odměnou. Odměnou nemusí být to, co si my za odměnu považujeme. Je to onen příjemný a povznášející pocit dítěte. Pocit uspokojení, že ho má někdo rád a může se těšit z jeho přízně.

8.2 Správné zacházení s tresty a odměnami

Výchovným problémem je tu především vztah mezi dítětem a tím, kdo trestá a odměňuje. Je to osobní i intimní záležitost, do níž se promítá všechno, co rodiče a vychovatele s dítětem vzájemně váže a spojuje, jak jsou si citově blízko. Aby měl trest výchovný účinek, musí mít dítě pocit viny. Bez tohoto prožitku je trest holým aktem

násilí, nesmyslným sekýrováním a zbytečným plýtváním energií. Výchovný smysl nemá.

8.3 Odměna

Odměna má proti trestu daleko větší dosah a účinnost. Není zde na mysli nějaký bonbon či kopací míč. Největší odměnou je pro dítě vědomí, že udělalo radost těm, kteří ho mají rádi. Někaký ten dárek navíc je jen symbolické vyjádření tohoto vztahu. Tam, kde by tyto drobné dárky byly tím hlavním, co by dítě podněcovalo k dobrému chování a učení, nebylo by něco v pořádku v citových vztazích v rodině. Trestat dítě za každou maličkost je správnému chování nenaučí. Jestliže se mu za každý drobný úspěch dostane ocenění a povzbuzení, je veliká naděje, že bude pracovat a chovat se s chutí a naplno.

Odměna a trest jsou základní výchovné prostředky. To znamená, že jejich pomocí máme vést dítě k určitému výchovnému cíli.⁷⁷

⁷⁷ MATĚJÍČEK, Z. *Rodiče a děti*. Praha : AVISENUM., 1986. 183-186 s. č. 735-21-08/31.

9 PREVENCE A VYHLEDÁNÍ POMOCI

Tři nejdůležitější věci, které se dají v násilí na dětech udělat, jsou prevence, osvěta a všímavost.

Prevence a osvěta

Základní školy mají v prevenci a osvětě v tomto případě nenahraditelnou roli. Dnes není výjimkou, že již v mateřských školách se děti formou různých her a malých scének seznamují s pojmem násilí. Již v raném věku je důležité děti učit rozeznávat co je dobré a špatné zacházení, co je vhodné a nevhodné chování. Učí se na názorných příkladech, jak se špatnému či násilnému zacházení bránit. Děti by měly vědět, za kým mohou se svým trápením jít, komu se svěřit a kde hledat pomoc.

Všímavost

S všímavostí je to složitější, ale i ta hraje velkou roli. Pokud převládá a bude převládat názor některých lidí, že týrání, zneužívání a špatné zacházení s dětmi je soukromou záležitostí rodiny, stav se nezlepší. Zde vstupuje do popředí lidský přístup k týraným a zneužívaným dětem a nebát se známé případy oznámit orgánům sociální péče.⁷⁸

Ve všech případech dříve uvedeného týrání, zneužívání a zanedbávání dětí a mladistvých jsou dány různé možnosti zamezení těchto jevů a provedení nápravy. Existuje několik důvodů, proč lidé někoho nepožádají o pomoc a týrání nedokážou ukončit.

Pocit viny

Někteří mladiství se domnívají, že pokud s nimi někdo jedná špatně, museli oni udělat něco, čím si to zasloužili a z toho u nich pramení pocit viny. Mohou se domnívat, že týrající dospělí s nimi tak jednali z lásky nebo ze snahy udržet jejich kázeň.

⁷⁸ BEDNÁŘ, M., et al. *Sociální práce*. Brno : Vydává Asociace vzdělavatelů v soc. Práci, číslo 2/2006. 15 s. ISSN 1213-6204.

Pocit studu

V případech zneužívání a hlavně sexuálního zneužívání může jít o pocit studu. Dívka takto zneužívaná se cítí zahanbeně, že nedokázala takovému jednání a chování nějakým způsobem předejít. Chlapec, který byl sexuálně zneužit, se to obává přiznat a bere to jako vlastní „slabošství“. Pocit hanby je zvláště silný, pokud byl zneužit mužem. Navíc je zde u dívky i chlapce strach z postojů rodiny, i když si nejsou jistí, jestli ostatní členové rodiny o tomto zneužití vědí.

Vyhrožování

Někdy se týrající před odhalením chrání tím, že své oběti vyhrožují. Dospělý pohrozí, že týranému ublíží, pokud to na něho někomu řekne. Třeba pohrozí i malému sourozenci, rodičům nebo zabitím domácího mazlíčka. Dospělý může skutečně své násilnické chování přitvrdit a tím dokazovat, že je odhodlán svoji hrozbu splnit. Dítě, které je sexuálně zneužíváno mimo domov, má někdy ke svým rodičům takovou důvěru, že jim o výhrůžkách poví. Ale dítě, které zneužívá někdo z rodiny, má často pocit bezmocnosti, že se nemá na koho se svým problémem obrátit.

Pokud je rodina závislá na příjmu týrajícího nebo zneužívajícího rodiče, může mít zneužívaný pocit, že odhalením tohoto jednání ohrozí celou rodinu a její živobytí. Třeba tím, že by byl týrající odsouzen a uvězněn. Proto raději dívka sexuální zneužívání podstupuje. Má obavu o zachování rodiny.

Stejně tak může mít dívka pocit či strach, že prozrazením sexuálního zneužívání nevlastním otcem ovlivní matčinu lásku k němu. Nebo také, že matka za všechno dění v rodině obviní jí a bude bránit svého partnera. Dcera se může domnívat, že má odpovědnost, aby se rodina nerozpadla, a chování nevlastního otce k sobě poníženež trpí.⁷⁹

⁷⁹ MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 85-90 s. ISBN 80-7106-194-8.

10 VÝZKUM

10.1 Dotazníkové šetření

Pro účel této práce, jsem zpracovala dotazník, který jsem zveřejnila na internetovém serveru [www. Survio.com](http://www.Survio.com). Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit názor veřejnosti na problematiku týrání a zneužívání dětí, kde jsem zjišťovala, zda se s touto problematikou veřejnost setkala.

Celkem bylo vyplněno 120 dotazníků. V dotazníkovém šetření jsem využívala uzavřených otázek a celé dotazníkové šetření probíhalo anonymně. Na začátku dotazníku jsem respondenty seznámila s danou problematikou a na konci jsem poděkovala za čas věnovaný jeho vyplnění.

Hypotézy:

H₁ – většina respondentů se s týráním a zneužíváním na dětech neseťkala.

H₂ – většina respondentů, která se s týráním a zneužíváním dětí setkala, se setkala převážně s fyzickým týráním.

H₃ – většina respondentů se s týráním a zneužíváním dětí setkala spíše ve svém okolí, nežli na sobě.

H₄ – většina respondentů, která se s týráním a zneužíváním dětí setkala, se domnívá, že děti byly týrané nevlastními rodiči.

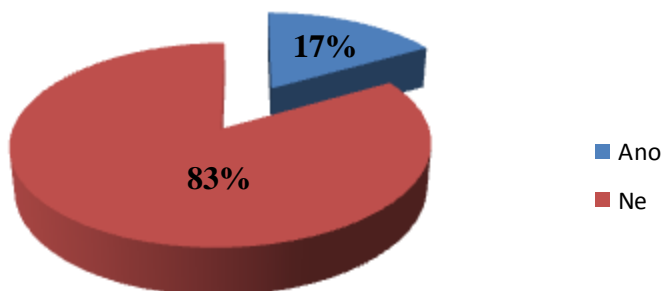
H₅ – většina respondentů se domnívá, že tresty za týrání a zneužívání dětí nejsou dostačující.

Otázka č. 1: Setkal/a jsi se někdy s týráním a zneužíváním dětí?

Výrazná většina, tedy 83 % respondentů, se s týráním a zneužíváním dětí nikdy nesešla. Zbýlých 17 % se s týráním setkala.

Graf 1:⁸⁰

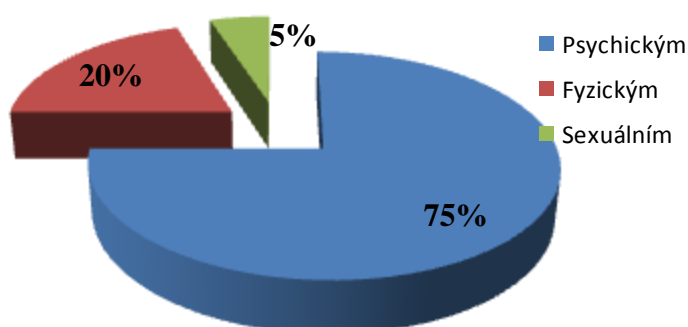
Setkal/a jsi se někdy s týráním dětí?

Otázka č. 2: A jakým?

Ti, kteří v předchozí otázce odpověděli, že se s týráním a zneužíváním dětí setkali, odpovídali v následující otázce na to s jakým konkrétním druhem. Nejčastěji šlo o týrání psychické, kdy ho potvrdilo 75 % respondentů. Na druhém místě skončilo fyzické týrání s podílem 20 % a nejméně se setkali se sexuálním zneužíváním s podílem pouhých 5 %.

Graf 2:⁸¹

A s jakým týráním a zneužíváním jsi se setkal/a?

⁸⁰ Vlastní výpočty.

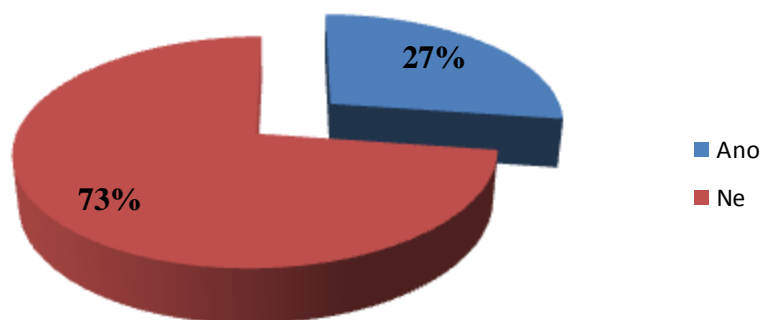
⁸¹ Vlastní výpočty.

Otázka č. 3: Řekl/a jsi to někomu?

Pokud se dotazovaní respondenti setkali s některým druhem týrání či zneužívání, odpovídali na otázku, zda se s tím někomu svěřili. 73 % dotazovaných o tom nikomu neřeklo a pouhých 27 % se svěřilo.

Graf 3:⁸²

Řekl/a jsi to někomu?

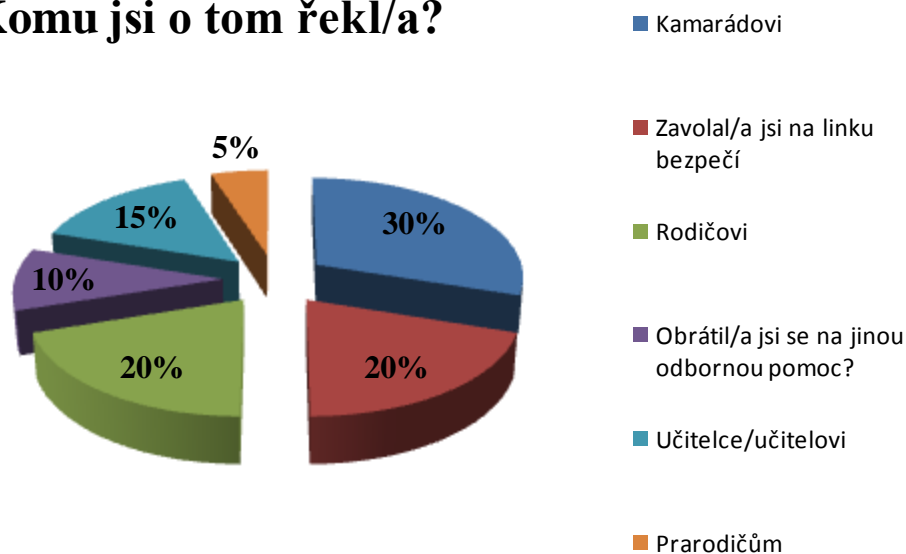
⁸² Vlastní výpočty.

Otázka č. 4: Komu?

Pokud dotazovaní v předchozí otázce odpověděli, že se se svým problémem někomu svěřili, následovala otázka komu. 30 % se svěřilo svému kamarádovi, se stejným podílem 20 % rodičům a lince bezpečí a s podíly 10 % se svěřovali prarodičům, učitelům či se obrátili na jinou pomoc.

Graf 4:⁸³

Komu jsi o tom řekl/a?

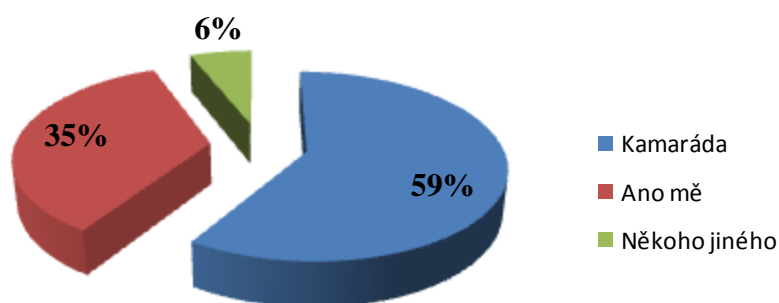
⁸³ Vlastní výpočty.

Otázka č. 5: Týral někdo tebe, kamaráda nebo někoho jiného?

59 % respondentů se setkala s týráním a zneužíváním svého kamaráda. 35 % bylo týráno či zneužíváno a 6 % se setkala s týráním a zneužíváním někoho jiného ve svém okolí.

Graf 5:⁸⁴

Týral někdo tebe, kamaráda nebo někoho jiného?

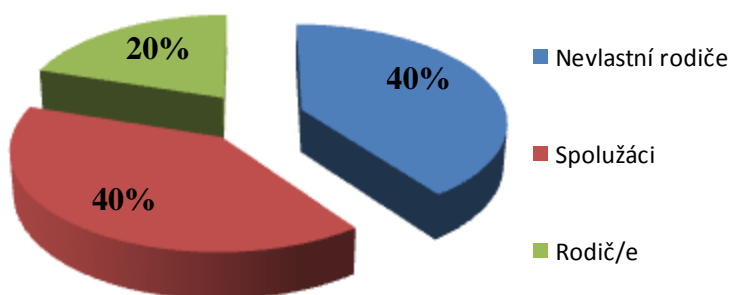

Otázka č. 6: Kdo tě týral?

Se stejným podílem 40 % byly respondenti týráni nevládními rodiči nebo spolužáky a zbylých 20 % rodiči.

Graf 6:⁸⁵

Kdo tě týral?

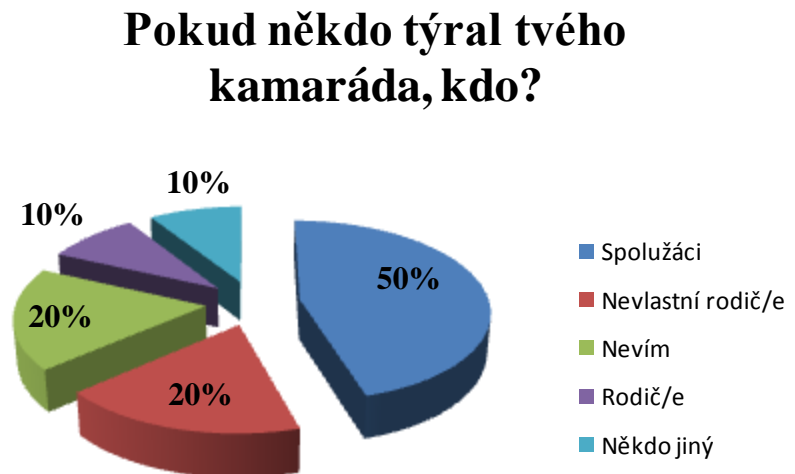
⁸⁴ Vlastní výpočty.

⁸⁵ Vlastní výpočty.

Otázka č. 7: Pokud někdo týral tvého kamaráda, kdo?

Polovina respondentů uvedla, že kamaráda týrali a zneužívali spolužáci. S podílem 20 % nevlastní rodiče a s podíly 10 % rodiče. Zbýlých 20 % uvedlo, že neví a 10 % zaškrtnulo, že někdo jiný.

Graf 7: ⁸⁶

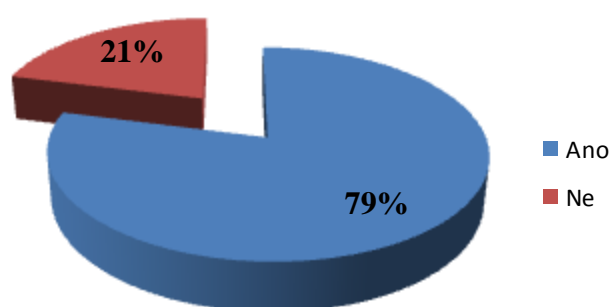
⁸⁶ Vlastní výpočty.

Otázka č. 8: Zanechalo na tobě případné týrání a zneužívání nějaké následky?

Na 79 % odpovídajících zanechalo týrání a zneužívání následky a na 21 % nezanechalo žádné.

Graf 8: ⁸⁷

Zanechalo na tobě případné týrání a zneužívání nějaké následky?

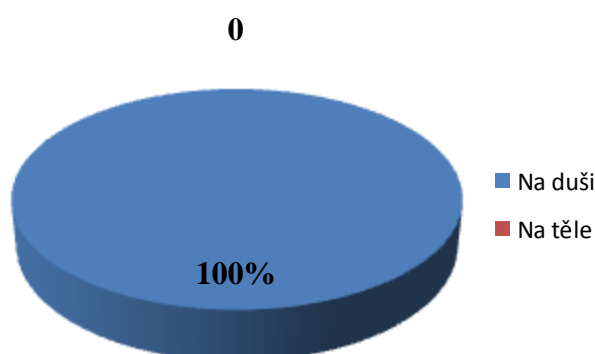

Otázka č. 9 : Jaké následky?

Všichni respondenti se shodli na tom, že následky byly duševního charakteru.

Graf 9: ⁸⁸

Jaké následky?

⁸⁷ Vlastní výpočty.

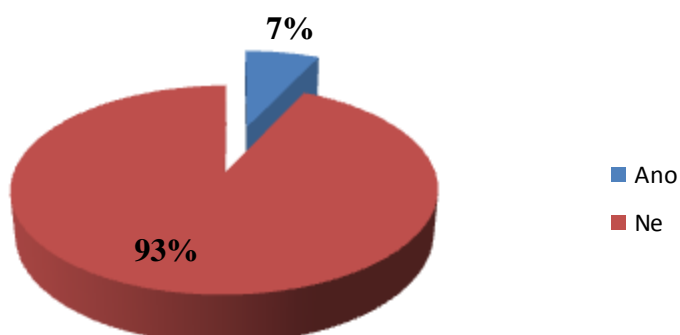
⁸⁸ Vlastní výpočty.

Otázka č. 10: Myslíš si, že jsou tresty za týrání a zneužívání dětí dostatečné?

93 % respondentů, tedy téměř všichni, se domnívají, že tresty v České republice za týrání a zneužívání nejsou dostatečné a jen 10 % odpovídajících je s tresty spokojena.

Graf 10: ⁸⁹

Myslíš si, že jsou tresty v ČR za týrání a zneužívání dětí dostatečné?

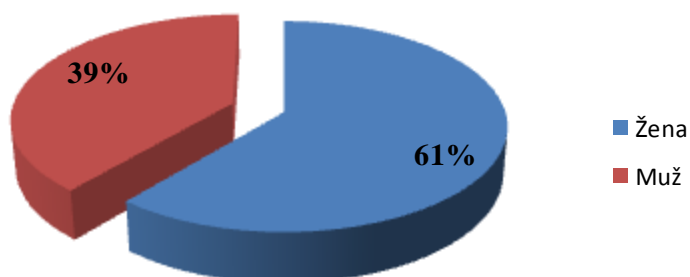

Otázka č. 11: Pohlaví?

Nejvíce na dotazník odpovídaly ženy s podílem 41 %. 39 % odpovídalo mužů.

Graf 11: ⁹⁰

Pohlaví?

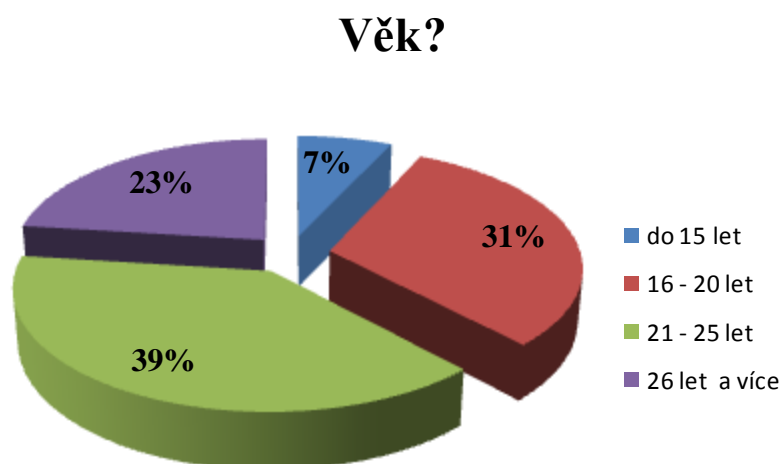
⁸⁹ Vlastní výpočty.

⁹⁰ Vlastní výpočty.

Otázka č. 12: Věk?

39 % respondentů bylo ve věkové kategorii 21 až 25 let. 31 % v kategorii 16 až 20 let. 23 % bylo starších 26 let. A 7 % respondentů bylo mladších 15 let.

Graf 12: ⁹¹

⁹¹ Vlastní výpočty.

Vyhodnocení hypotéz:

H₁ – Většina respondentů se s týráním a zneužíváním na dětech nesešla.

83 % respondentů se s týráním a zneužíváním na dětech nesešlo a pouhých 18 % ano, tudíž se hypotéza č. 1 potvrdila.

H₂ – Většina respondentů, která se s týráním a zneužíváním dětí sešla, se sešla převážně s fyzickým týráním.

75 % respondentů se setkala s psychickým týráním a zneužíváním. 20 % respondentů se setkala s fyzickým týráním a zneužíváním a pouhých 5 % respondentů se setkala se sexuálním zneužíváním. A proto se hypotéza č. 2 nepotvrdila.

H₃ – Většina respondentů se s týráním a zneužíváním dětí sešla spíše na svém kamarádovi, nežli na sobě.

Výsledek ukázal, že respondent se s týráním a zneužíváním setkal na sobě pouze s podílem 35 % a na svém kamarádovi s podílem 59 %. 6% respondentů se setkala s týráním někoho jiného ve svém okolí. Hypotéza č. 3 se tedy potvrdila.

H₄ – Většina respondentů, která se s týráním a zneužíváním dětí sešla, se domnívá, že děti byly týrané nevlastními rodiči.

U této hypotézy č. 4 nelze říci, zda se prokázala či nikoli, jelikož se stejným podílem 40 % se respondenti setkali s týráním a zneužíváním jak u nevlastních rodičů, tak u spolužáků. U vlastních rodičů se s tímto problémem setkala pouze 20 % respondentů.

H₅ – Většina respondentů se domnívá, že tresty za týrání a zneužívání dětí nejsou dostačující.

V této hypotéze č. 5 bylo jednoznačně prokázáno (93 %), že téměř všichni respondenti nepovažují tresty za týrání a zneužívání dětí za dostačující. Jen 7 % respondentů si myslí, že jsou tresty dostatečné.

Na dotazníkové šetření odpovídalo více žen nežli mužů. Nejčastěji ve věkovém složení 21 až 25 let. Jak jsem sama očekávala, většina dotazovaných se s týráním a zneužíváním dětí vůbec nesešla a ti co se s týráním a zneužíváním setkali, se spíše

setkávali s týráním a zneužíváním na svých kamarádech nežli na sobě. Překvapilo mě, že 100 % respondentů uvedlo, že na nich týrání a zneužívání zanechalo pouze psychické následky, ačkoli 20 % respondentů uvedlo, že se setkalo i s fyzickým násilím. Domnívala jsem se, že respondenti nebudou spokojeni s tresty za týrání a zneužívání dětí, přesto mě překvapilo tak vysoké procento dotazujících, které s tresty nesouhlasí.

Týrání a zneužívání dětí v některých státech Evropy – průzkum

Pro získání možnosti porovnání situace dětí při týrání a zneužívání v jejich domově, jsem provedla, přes známé rodiny, několik dotazů formou zaslaných otázek. Bylo to do Rakouska (A), Německa (D), Francie (F) a Ukrajiny (U).

Zde uvádím došlé odpovědi tak, že vždy na danou otázku uvádím pod ní odpovědi z jednotlivých států.

1. Týrání a zneužívání dětí se pravděpodobně děje všude. Setkáváte se i vy s tímto u Vás?

A – Je to samozřejmě i v Rakousku.

D – Ano, také v Německu.

F – Ano, setkáváme se s tím.

U – Ano – hodně.

2. Dozvídá se veřejnost o týrání a zneužívání z tisku a sdělovacích prostředků, nebo je snaha se o tom raději nezmiňovat?

A – Snaha o tom nepsat tu není, ale není tomu věnována taková pozornost jako v Čechách.

D – Jen větší skandály, extrémní případy, sexuální zneužívání v církvi (faráři – to byl velký skandál).

F – Ano, ze sdělovacích prostředků. Pokud se nějaké týrání odhalí, jsou toho plné noviny a televize.

U – Ano, dozvídá se o tom. Nejvíce informací je na internetu, a protože se jedná o citlivé informace vztahující se k dětem, rychle se šíří mezi ostatní.

3. Je státem vybudovaná sociální síť pro týrané a zneužívané děti dostatečná a finančně dobře zajištěná?

A - Nezajímám se o tom, ale myslím si, že je.

D – Ano, třeba Kinderschutzbund.

F – Nevím.

U – Formálně je síť vybudována v dětských domovech, ale ty jsou dlouhodobě finančně podfinancované a kvalita služeb není na odpovídající úrovni.

4. Jak těmto dětem pomáhá soukromý sektor jako různé Charity, Církev, Červený kříž a domácnosti. Z poloviny, více nebo méně?

A – O tom vím také málo, ale odhaduji, že je to více přenecháno státu a tato podpora je méně než polovina.

D – Řekl bych, že více, ale nevím to jistě.

F – Soukromé sektory pomáhají, ale nevím, z jak velké části.

U – Na Ukrajině nefunguje soukromý sektor jako v ČR. Azylové domy s tetami, Klokánci, Nezisková sdružení, která by měla dostatečnou podporu státu a vlády. Domnívám se, že nejvíce pomáhá rodina a to ve smyslu širší rodiny. Důvodem je rodinné založení ukrajinské společnosti, kde jsou lidé zvyklí navzájem si pomáhat mnohem více než v Čechách. S pomocí Charity a Červeného kříže jsem se nesetkala.

5. Z jaké společenské úrovně vzdělání rodičů se týrané a zneužívané děti nejvíce prezentují. Rodiče se základním vzděláním, střední vrstva nebo vysokoškoláci?

A – Nemám informace, ale přijde mi, že je to na celém světě stejné, čím vzdělanější rodič, tím méně časté to je.

D – Se základním vzděláním.

F – Společenská úroveň při týrání nerozhoduje.

U – Přesná čísla neznám a ani si nejsem jistá, zda existují. Obecně se nejvíce týraných dětí rekrutuje z rodin se základním vzděláním, nebo se vzděláním žádným. Důvodem je problém rodičů nalézt práci, míra nezaměstnanosti je v některých regionech 80 – 90%. Z toho plyne vysoká míra alkoholismu. Již po ránu jsou rodiče často opilí, probíhá domácí výroba „samohonky“, je špatná péče o děti, o jejich vzdělání, chybí základní tělesné a psychické potřeby a problémy se přenáší na další generaci. Je to uzavřený a začarovaný kruh.

6. V čem vidíte základní problém v týrání a zneužívání dětí. Je to v nízké životní úrovni rodiny, alkoholu, drogách, v nepovedeném manželství, nechtěné dítě, nebo jiný důvod?

A – Každé soužití lidí, ať už jsou to dospělí nebo děti, má řadu třecích ploch, kde vzniká napětí. S tímto napětím se každý snaží vyrovnat po svém. Každý neúspěch, cokoliv, co se nám nedaří, jak si to představujeme, toto napětí ještě zvyšuje. Někdo se hroučí a je na práškách, někdo kope kolem sebe. Obecně se ví, že vzděláním schopnost vyrovnat se s tímto stresem vzrůstá. Ale i mezi vysokoškolačky jsou násilníci.

D – Je to mix všeho, hlavně alkohol a v nízké životní úrovni.

F – Základní problém vidím ve všech jmenovaných důvodech otázky.

U – Odpověděla jsem v otázce číslo 5. Dalším důvodem je rozpad sovětského trhu, vnitřní zhroucení ekonomiky, vysoká inflace, drahota, nekoordinace z vedení státu.

7. Týrání a zneužívání dětí je i jejich posílání žebrať na ulici. Setkáváte se s tím a ten trend se podle Vás zvyšuje, snižuje či je stejný jako před léty?

A – V Rakousku jsou takto vidět matky s dětmi samozřejmě z Rumunska. Nemám pocit, že by se to v posledních letech změnilo.

D – Ne, žádné děti nežebrají, je to stejné.

F – Ano, setkáváme se s žebráním na ulici ve stejném počtu jako před léty.

U – Nevzpomínám si, že bych viděla ukrajinské děti žebrať. Ty spíše v případech nutnosti kradou, ale nežebrají.

8. Jsou to podle bodu 7 děti z domorodých rodin či děti přistěhovalců?

A – Odpověď viz bod 7.

D – Žádné děti nežebrají.

F – Žebrají děti přistěhovalců – Rumuni.

U – Žebrají zde děti Romů a přistěhovalců.

9. Můžete přibližně odhadnout procento týraných dětí k celkovému počtu obyvatel u Vás?

A – To netuším a nevím, zda statistika existuje.

D – Nevím.

F – To nedokážu odhadnout.

U – Nevím, ale velmi pochybuji, že tato čísla jsou k dispozici.

10. Můžete, prosím, uvést vaše zaměstnání a věk?

A – Lékař – 57 let.

D – Student – 27 let.

F – Realitní makléřka – 36 let.

U – Prodavačka – 44 let.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, za jakých okolností nejčastěji týrání vzniká. Jaké následky týrání v jedincích zanechává. Do jaké míry lze předcházet týrání dětí. Jaké možnosti obrany mají sami děti.

Na začátku práce jsem vymezila základní pojmy této problematiky a uvedla jsem je na pravou míru. Dále se práce věnovala legislativní úpravě tohoto problému. Zaměřovala se na zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně – právní ochraně dětí v České republice a jeho připravenou novelizaci č. 359/2013 Sb. o sociálně – právní ochraně dětí. Dále vymezovala jednotlivé sociální služby v České republice. Dále jsem se zabývala historií týrání a zneužívání dětí.

Ve střední části bakalářská práce poukazovala na to, jak a proč k těmto nežádoucím jevům dochází, jaké je jeho rozšíření a jaké přináší následky v dalším životě u týraných a zneužívaných dětí a mladistvých. Snažila jsem se zjistit, jaký vliv má život a psychika dospělého na skutečnost, že se k týrání a zneužívání vůbec sníží a pochopit jednání z pohledu týraného i týrajícího.

V poslední části se bakalářská práce věnovala tomu, jak nalézt nejlepší řešení ze situací, do kterých se některé děti dostaly a kde by mohly hledat pomoc. Zdůraznila jsem, proč je nutné týrání a zneužívání zamezit, aby se u dětí a mladistvých předešlo sebedoceňování a jejich selhání v následném rodinném životě.

Konec práce byl ve znamení výzkumné části, kterou jsem realizovala prostřednictvím dotazníkového šetření, kdy bylo dotazováno 120 respondentů. Cílem bylo zjistit, zda je u nás týrání rozšířené, zda se s týráním lidí setkávali přímo, či nepřímo, zda je rozšířené více psychické týrání a zneužívání, fyzické či sexuální zneužívání, zda si myslí, že jsou tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí dostatečné. Dalším cílem práce bylo zjistit, z jaké sociální skupiny se rodiče prezentují. Dotazníkové šetření mi potvrdilo, že jsou tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání nedostatečné. A překvapilo mě, že 75 % respondentů se setkala s psychickým násilím.

V bakalářské práci jsem také uvedla několik otázek, které se týkají této problematiky, a využila jsem kontaktů v zahraničí, abych získala také názor Čechů žijících mimo Českou republiku.

Myslím si, že jsem tuto problematiku pojala komplexně a naplnila jsem všechny cíle, které byly předem stanoveny.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Lite rární zdroje:

1. BEDNÁŘ, M., et al. *Sociální práce*. Brno : Vydává Asociace vzdělavatelů v soc. Práci, číslo 2/2006. 160 s. ISSN 1213-6204.
2. DUNOVSKÝ, J. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. Vyd. Praha : GRADA PUBLISHING., 1995. 245s. ISBN 80 – 7169 – 192 – 5.
3. Kolektiv autorů. *Ilustrovaná encyklopedie*. 1. Vyd. Praha : Encyklopedický dům, 1995. 527 s. ISBN 80-901647-4-9.
4. Kolektiv autorů. *Ilustrovaná encyklopedie*. 2. Vyd. Praha : Encyklopedický dům, 1995. 518 s. ISBN 80-901647-5-7.
5. Kolektiv autorů. *Ilustrovaná encyklopedie*. 3. Vyd. Praha : Encyklopedický dům, 1995. 492 s. ISBN 80-901647-6-5.
6. Kolektiv autorů. *Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém*. Praha : IREAS, 2007. 229 s. ISBN 978-80-86684-47-5.
7. MATĚJÍČEK, Z. *Počátky našeho duševního života*. Olomouc : PYRAMIDA., 1986. 365 s. č. 505-21-825.
8. MATĚJÍČEK, Z. *Rodiče a děti*. Praha : AVISENUM., 1986. 336 s. č. 735-21-08/31.
9. MATĚJÍČEK, Z., et al. *Pozdní následky psychické deprivace*. Praha : Psychiatrické centrum., 1997. 695 s. ISBN 80-85121-89-1.
10. MATOUŠEK, O. *Sociální služby*. Praha : PORTÁL s. r. o. , 2000. 183 s. ISBN 978-80-7376-310-9.
11. MUFSONOVÁ, S. *O týrání a zneužívání*. Praha : NLN s. r. o. , 1996. 131 s. ISBN 80-7106-194-8.
12. VARVAŘOVSKÝ, P., et al. *Sborník stanovisek veřejného ochránce práv*. Brno : Kancelář veřejného ochránce práv. 135 s. ISBN 978-80-7357-682-0.
13. WOLFF, L. *Týrání a zneužívání dětí ve Vidni v době Freuda*. Praha : TRITON, 2007. 333 s. ISBN 978-80-7254-869-9.

Elektronické zdroje:

1. KADLECOVÁ, K. *Psycholožka Michaela Fialová: Z dětských královen krásy nevyrostou normální lidé. Odnosou si doživotní komplexy* [online]. 09. 08. 2012 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.reflex.cz/clanek/zpravy/47404/psycholozka-michaela-fialova-z-detskych-kraloven-krasy-nevyrostou-normalni-lide-odnesou-si-do-zivotni-komplexy.html>>.
2. O týrání. In *Fond ohrožených dětí*. [online]. [2014-03-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.fod.cz/tyrani.htm>>.
3. WANDA. *Dětské soutěže krásy: pláč a přetvářka* [online]. 23. 09. 2011 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z WWW: < <http://magazin.libimseti.cz/lifestyle/8361-detske-souteze-krasy-plac-a-pretvarka> >.
4. *Průvodce sociální oblastí města České Budějovice* [online]. [cit. 2014-02-03]. Dostupné z WWW: <<http://rpss.c-budejovice.cz/cz/stranky/uvod.aspx>>.

Legislativní zdroje:

1. ČESKO. Sdělení č. 359 ze dne 5. září 2012, kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony o sociálně-právní ochraně dítěte. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/14305/novela.pdf>.
2. ČESKO. Zákon č. 359/2013 Sb., o sociálně-právní ochraně dítěte.
3. ČESKO. Sdělení č. 104 ze dne 8. dubna 1991 o sjednání úmluvy o právech dítěte. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 22, 502-503 s. ISSN 1210-0005. Dostupné z WWW:http://www.sagit.cz/pages/uz.asp?tema_id=18&cd=49&typ=r&det=78&levelid=691345.

Jiné zdroje:

1. BAUDYŠOVÁ, Z. Interview. In *Studio ČT1*. TV, ČT1, 21. listopadu 2011, 19:00.
2. *Tři roky osahával nezletilé*. Českobudějovický deník. České Budějovice : VLTAVA-LABE-PRESS, 2012, č. 20.
3. Anonymní konzultace se sociální pracovníci, oddělení sociálně – právní ochrany dětí, Magistrátu města České Budějovice, ze dne 3. 2. 2014.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ:

Seznam obrázků

Obr. 1: Dětská královna krásy	87
Obr. 2: Fyzické týrání (podlitiny v obličeji).....	88

Seznam grafů

Graf 1: Setkal/a jsi se někdy s týráním a zneužíváním dětí?	62
Graf 2: A jakým?	62
Graf 3: Řekl/a jsi to někomu?	63
Graf 4: Komu jsi o tom řekl/a?	64
Graf 5: Týral někdo tebe, kamaráda nebo někoho jiného?	65
Graf 6: Kdo tě týral?	65
Graf 7: Pokud někdo týral tvého kamaráda, kdo?	66
Graf 8: Zanechalo na tobě případné týrání a zneužívání nějaké následky?	67
Graf 9: Jaké následky?	67
Graf 10: Myslíš si, že jsou tresty za týrání a zneužívání dětí dostatečné?	68
Graf 11: Pohlaví?	68
Graf 12: Věk?	69

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. I – Formy a projevy syndromu CAN

Příloha č. II - Nositelé přímé traumatizace dítěte podle vztahu k dítěti a formě syndromu CAN

Příloha č. III - Pozice dítěte ve vztahu k nepřiměřenému zacházení

Příloha č. IV - Týrané, zneužívané a zanedbávané děti

Příloha č. V – Tabulka sociálních služeb

Příloha č. VI - Dětská královna krásy

Příloha č. VII – Fyzické týrání (podlitiny v obličeji)

Příloha č. VIII – Vzor dotazníku

PŘÍLOHY

Příloha č. I – Formy a projevy syndromu CAN

	<i>Aktivní projevy</i>	<i>Pasivní projevy</i>
<i>Tělesné týrání, zneužívání, zanedbávání</i>	Tržné, zhmožděné rány, poranění, bití, dušení, zlomeniny, krvácení, otrávení a smrt	Neprospívání, hladovění, nedostatky v bydlení, ošacení, ve zdravotní a výchovné péči
<i>Duševní a citové týrání, zneužívání a zanedbávání</i>	Nadávky, ponižování, strašení, stres, šikana, agrese	Nedostatek podnětů, duševní a citová zanedbanost
<i>Sexuální zneužívání</i>	Sexuální hry, pohlavní zneužití, osahávání, znásilnění, styk s rodiči, sourozenci, příbuznými a dětmi	Exhibice, foto, video, pornografie, zahrnutí dětí do sexuálních aktivit dospělých

Příloha č. II - Nositelé přímé traumatizace dítěte podle vztahu k dítěti a formě k syndromu CAN

					ROK 1992 - 2006
vztah k dítěti	fyzické týrání	psychické týrání	sexuální zneužívání	zanedbávání	Celkem Procent
rodiče a příbuzné osoby	265	80	402	173	921 74,5%
nepříbuzné a známé osoby	18	2	172	0	192 15,5%
cizí osoby	1	0	92	0	93 7,5%
nezjištěno	2	0	31	0	31 2,5%
CELKEM	284	82	690	173	1161 100%

Příloha č. III - Pozice dítěte ve vztahu k nepřiměřenému zacházení

	ROK	
	1992 - 2006	
Pozice dítěte	Počet	Procent
Dítě bylo atakováno přímo: fyzickými útoky, sexuálním zneužíváním, psych. týráním, zanedbáváním (jde o formy syndromu CAN)	1273	34%
Dítě je zatíženo spíše nepřímo a to nepříznivým prostředím, které povětšinou vytvářejí rodiče Rozvodovými spory o dítě, ohrožujícím prostředím pro dítě (formy syndromu CAN)	1622	45%
Případy, kdy se nejednalo o syndrom CAN, jedná se o jinou problematiku	743	21%
CELKEM	3602	100%

Příloha č. IV – Týrané, zneužívané a zanedbávané děti

<i>Zneužívající nebo týrající osoba</i>		<i>Týrání tělesné</i>		<i>Týrání psychické</i>		<i>Sexuální zneužívání</i>		<i>Zanedbávání dětí</i>		<i>Cekem</i>	
		<i>2010</i>	<i>2012</i>	<i>2010</i>	<i>2012</i>	<i>2010</i>	<i>2012</i>	<i>2010</i>	<i>2012</i>	<i>2010</i>	<i>2012</i>
<i>Matka</i>		9	9	2	12	1	1	26	35	38	57
<i>Otec</i>		14	15	6	6	10	13	3	2	33	36
<i>Oba rodiče</i>		6	0	0	0	0	0	18	18	24	18
<i>Partner matky</i>		5	13	5	2	4	5	0	0	14	20
<i>Partnerka otce</i>		1	2	0	0	2	0	0	0	3	2
<i>Sourozenec</i>		1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
<i>Jiná osoba</i>		3	2	0	1	28	26	0	1	31	30
<i>Postih týrající, zneužívající nebo zanedbávající osoby</i>	<i>Podnět na zahájení trestního stíhání</i>	14	23	4	13	22	20	26	12	66	68
	<i>Stíhání zahájeno</i>	10	8	7	7	24	20	26	8	67	43
	<i>Stíhání zastaveno</i>	11	2	2	0	3	9	0	1	17	14
	<i>Odsouzení</i>	0	0	0	0	8	3	6	3	14	6

Příloha č. V – Tabulka sociálních služeb ve vybraných zemích

	<i>Velká Británie</i>	<i>Německo</i>	<i>Dánsko</i>	<i>Francie</i>
<i>Pestrost nabídky poskytovaných sociálních služeb</i>	malá	dostatečná	široká	dostačující
<i>Role veřejného sektoru</i>	malá	malá	velká	velká
<i>Role soukromého sektoru</i>	vzrostla	velká	malá	malá
<i>Financování</i>	Státní rozpočet, úhrada klienta	Pojištění a dotace	Státní rozpočet	Pojištění, státní rozpočet

Příloha č. VI – Dětská královna krásy

Obr. 1:

Příloha č. VII – Fyzické týrání (podlitiny v obličeji)

Obr. 2:

Příloha č. VIII – Vzor dotazníku

Dotazník

Týrání dětí v českých domácnostech z pohledu psychologie

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Michaela Drhovská a jsem studentka Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a obracím se na Vás s žádostí o vyplnění následujícího dotazníku. Otázky se týkají tématu týrání dětí, jelikož „Týrání dětí v českých domácnostech z pohledu psychologie“ je téma mé bakalářské práce. Dotazník je anonymní a jeho výsledky budou použity ke zpracování mé bakalářské práce. Předem děkuji za jeho vyplnění.

1. Setkal/a jsi se někdy s týráním dětí?
 - a. Ano
 - b. Ne

2. A jakým týráním a zneužíváním jsi se setkal/a?
 - a. Sexuálním
 - b. Fyzickým
 - c. Psychickým

3. Řekl/a jsi to někomu?
 - a. Ano
 - b. Ne

4. Komu jsi to řekl/a?
 - a. Učitelce/učitelovi
 - b. Rodičovi
 - c. Kamarádovi
 - d. Prarodičům
 - e. Zavola/a jsi na linku bezpečí

- f. Obrátil/a jsi se na jinou odbornou pomoc
5. Týral někdo tebe, kamaráda nebo někoho jiného?
- a. Ano mne
 - b. Kamaráda
 - c. Někoho jiného
6. Kdo tě týral?
- a. Rodič/e
 - b. Nevlastní rodič/e
 - c. Spolužáci
7. Pokud někdo týral tvého kamaráda, kdo?
- a. Rodič/e
 - b. Nevlastní rodič/e
 - c. Spolužáci
 - d. Nevím
 - e. Někdo jiný
8. Zanechalo na tobě případné týrání a zneužívání nějaké následky?
- a. Ano
 - b. Ne
9. Jaké následky?
- a. Na těle
 - b. Na duši
10. Myslíš si, že jsou tresty v ČR za týrání a zneužívání dětí dostatečné?
- a. Ano
 - b. Ne

11. Pohlaví?

a. Muž

b. Žena